

Rodne razlike u strategijama balansiranja privatne i profesionalne sfere tijekom rada od kuće

Vacek, Nikol

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:522044>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-09**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za sociologiju

Zagreb, 21.9.2023.

**Rodne razlike u strategijama balansiranja privatne i
profesionalne sfere tijekom rada od kuće**

Diplomski rad

MENTORICA: dr. sc. Ksenija Klasnić

STUDENTICA: Nikol Vacek

Izjavljujem pod punom moralnom odgovornošću da sam diplomski rad „*Rodne razlike u strategijama balansiranja privatne i profesionalne sfere tijekom rada od kuće*“ izradila potpuno samostalno uz stručno vodstvo mentorice dr.sc. Ksenije Klasnić. Svi podaci navedeni u radu su istiniti i prikupljeni u skladu s etičkim standardom struke. Rad je pisan u duhu dobre akademske prakse koja izričito podržava nepovredivost autorskog prava te ispravno citiranje i referenciranje radova drugih autora.

Nikol Vacek

Sadržaj

1.	Uvod.....	1
2.	Konceptualno teorijski okvir rada.....	1
2.1.	Rad od kuće i balans između privatnog i poslovnog za vrijeme covid-19 lockdowna	1
2.2.	Rodne razlike u karakteristikama rada od kuće i balansu privatnog i poslovnog	4
3.	Cilj istraživanja i istraživačka pitanja	9
4.	Metodologija	10
4.1.	Postupak provedbe istraživanja	10
4.2.	Uzorak istraživanja	11
4.3.	Istraživačke teme	12
5.	Analiza rezultata i rasprava	13
5.1.	Obiteljski kontekst sudionika istraživanja	14
5.2.	Kućanski poslovi	15
5.3.	Briga o djeci.....	21
5.4.	Rad od kuće	25
5.5.	Balans privatnog i poslovnog	28
5.6.	Ograničenja istraživanja	31
6.	Zaključak.....	32
7.	Literatura	35
8.	Sažetak	38

1. Uvod

Pandemija COVID-19 utjecala je na svakodnevni život mnogih ljudi i uzrokovala promjene kako u obiteljskom i privatnom životu, tako i u poslovnom i profesionalnom. Obitelji su bile suočene sa zatvaranjem dječjih vrtića i škola nakon čega je teret obrazovanja i brige za djecu, velikim dijelom pao na roditelje. Također, mnogo je onih koji su za vrijeme *lockdowna* svoj posao odrađivali od kuće. Upravo zbog toga ova je situacija zahtijevala dobru organizaciju i stvaranje strategija za balansiranje privatne i profesionalne sfere. Ovom problematikom bavi se i ovaj rad s naglaskom na rodne razlike. Istražit će se postoje li, i ako da, kakve su rodne razlike u strategijama balansiranja privatne i poslovne sfere u kontekstu COVID-19 pandemije i *lockdowna* u Hrvatskoj. Rodne razlike i danas su prisutne u dosta sfera života i ne možemo reći kako smo postali potpuno egalitarno društvo, ali neki pomaci se vide. Sada se postavlja pitanje je li situacija s *lockdownom* i radom od kuće pomogla uspostaviti veću ravnopravnost među partnerima ili su se pak razlike povećale? Na ovu temu postoji mnogo radova, no s različitim fokusima i u kontekstu različitih država. Ovaj rad će ponuditi jedinstveni pogled na situaciju unutar kućanstava i rodne odnose za vrijeme *lockdowna* i rada od kuće u Hrvatskoj.

U radu ćemo se prvo upoznati s konceptualno teorijskim okvirima i pregledom literature na ovu temu kako bismo postavili polazišne točke i argumentirali relevantnost ovog istraživanja, ali i utvrdili kakva istraživanja su već provedena na ovu temu te koji su njihovi zaključci. Zatim slijedi detaljniji uvid u ciljeve i metodologiju ovog istraživanja, gdje će biti iznesena istraživačka pitanja i ciljevi ovog istraživanja te način prikupljanja podataka i njihove obrade. Nakon toga biti će prikazani rezultati istraživanja, a na samome kraju dolazi zaključak s preporukama za buduća istraživanja i mogućim ograničenjima ovog istraživanja.

2. Konceptualno teorijski okvir rada

2.1. Rad od kuće i balans između privatnog i poslovnog za vrijeme covid-19 lockdowna

Prvi slučaj nepoznate virusne bolesti COVID-19 potvrđen je početkom prosinca 2019. u kineskom gradu Wuhan u pokrajini Hubei. Od tada se svijet suočavao s do tada nepoznatim situacijama, izvanrednim stanjem i izvanrednim mjerama. U Hrvatskoj se prvi slučaj pojavio nešto kasnije, a dana 11. ožujka 2020., ministar zdravstva Vili Beroš potpisao je *Odluku o proglašenju epidemije bolesti COVID-19 uzrokovanom virusom SARS-CoV-2* u Republici Hrvatskoj te su od tog trenutka na snagu stupile izvanredne mjere kojima se nastojalo zaštititi zdravlje građana, između ostalog i *Odluka o obustavi izvođenja nastave u visokim učilištima, srednjim i osnovnim školama te redovnog rada ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja i uspostavi nastave na daljinu* (Džidić, 2021, str. 79). Nakon toga donošene su razne mjere kojima se ograničavalo kretanje i okupljanje ljudi, te se time sav život građana preselio u njihove domove. Možemo reći kako je sve to prouzročilo svojevrsni egzogeni šok, kojeg Bourdeau (2011, str. 4) definira kao „događaj ili skupinu događaja koji uzrokuju određena odstupanja od standardnih socioloških, kulturnih ili političkih obrazaca“. Pandemija COVID-19 dramatično je utjecala na svakodnevne živote mnogih, prisiljavajući ljude na osmišljavanje novih strategija za balansiranje poslovnog i privatnog života. Potreba za revizijom takvih strategija nije utjecala samo na pojedince, već i na obitelj i partnerstva. Razlog tome je, za mnoge ljude, potpuno preseljenje poslovnih obaveza u domenu doma. Mnogi, kojima je to priroda posla dozvoljavala, prešli su na rad od kuće koji EUROFOUND (2020) naziva još rad na daljinu i mobilni rad temeljen na ICT-u (engl. *Telework and ICT-based mobile work - TICTM*), a „definira ga kao svaku vrstu radnog aranžmana u kojem radnici rade na daljinu, izvan prostorija ili fiksne lokacije poslodavca, koristeći digitalne tehnologije kao što su mreže, prijenosna računala, mobilni telefoni i Internet“ (Eurofound, 2020, str. 1). Pojavljivanje ovakvog oblika rada značila je nemogućnost jasnog odvajanja privatne/obiteljske od poslovne uloge. Teorija sukoba uloga (engl. *role conflict theory*) polazi od pretpostavke da pojedinci raspolažu ograničenom količinom vremena te fizičke i emocionalne energije, pri čemu se višestrukost uloga zaposlenih osoba s obitelji manifestira u obliku sukoba tih nespojivih uloga koji posljedično ima negativan učinak na fizičko i emocionalno zdravlje (Kulik, Shilo-Levin i Liberman, 2015, prema Jurković, 2020). Koncept povezan s teorijom sukoba uloga je balans između posla i privatnog/obiteljskog života (engl. *work-life balance/work-family balance*), a podrazumijeva „u kojoj je mjeri pojedinac jednako angažiran – i jednako zadovoljan – svojom radnom i obiteljskom ulogom“ (Greenhaus i sur., 2003, str. 513). Postojanje ravnoteže između radne i poslovne uloge idealna je situacija, jer se jednako angažiramo

u objema ulogama, što prema Greenhausu i sur. (2003) podrazumijeva vremensku ravnotežu, tj. jednaku količinu vremena posvećenu poslu i obiteljskim ulogama, zatim ravnotežu uključenosti tj. jednaku razinu psihološke uključenosti u posao i obiteljske uloge, te na posljetku i ravnotežu zadovoljstva tj. jednaku razinu zadovoljstva radnom i obiteljskom ulogom. S druge strane, može se pojaviti neravnoteža posla i obitelji, što je u suštini sukob uloga. Upravo to možemo objasniti kroz koncept konflikta posao-obitelj (engl. *work-family conflict*) do kojeg dolazi kada "međusobno nekompatibilni pritisci radnih i obiteljskih uloga uzrokuju sukob među ulogama i otežavaju ispunjenje obiteljskih ili radnih očekivanja" sa stajališta teorije uloga (Greenhaus i Beutell, 1985, str. 77). Obavljanje dvojne uloge, roditelja i zaposlenika s punim radnim vremenom, stvara pritisak za pojedinca jer zahtjevi jedne uloge mogu utjecati na izvedbu druge uloge, nakon čega dolazi do sukoba uloga. Prema Greenhausu i Beutellu (1985) tri su glavna izvora nekompatibilnosti pritisaka dviju različitih uloga. Prvo, vrijeme koje je posvećeno ispunjavanju obaveza jedne uloge ne može biti posvećeno aktivnostima i očekivanjima u drugoj ulozi. To znači da do sukoba dolazi kada je vrijeme potrebno za zadovoljavanje jedne uloge neusklađeno sa zahtjevima i očekivanjima druge uloge. Drugo, sukob može nastati kada umor, napor i anksioznost koji nastaju u okviru jedne uloge otežavaju ispunjavanje obaveza u drugoj ulozi, tj. dolazi do prelijevanja negativnih emocija s jedne uloge na drugu. I treće, do sukoba može doći kada je obrazac ponašanja jedne uloge neusklađen s očekivanjima i ponašanjem u drugoj ulozi (Greenhaus i Beutell, 1985, prema Jurković, 2020).

Za vrijeme lockdowna i rada od kuće došlo je do spajanja privatnih/obiteljskih i poslovnih sfera i uloga, tj. mnogi građani nisu bili u mogućnosti odvojiti ove dvije sfere uzimajući u obzir da se sve odvijalo unutar 'njihova četiri zida'. Upravo zbog toga postavlja se pitanje je li ta novonastala situacija i zatvaranje ljudi u domove dovelo do poboljšanja ravnoteže između privatne/obiteljske i poslovne uloge, ili je pak došlo do neravnoteže i konflikta između ove dvije uloge? Dva su moguća ishoda kada gledamo rad od kuće i balans između privatne i poslovne sfere, pozitivan i negativan. Sullivan i Lewis (2001) su konstruirali dva modela utjecaja koje nazivaju *model fleksibilnosti* koji predstavlja novu priliku i *model iskorištavanja* koji autori primarno veže uz iskorištavanje žene. Model fleksibilnosti podrazumijeva da rad na daljinu predstavlja mogućnosti za balansiranje kućnog i poslovnog života, dok model iskorištavanja podrazumijeva da je rad na daljinu način na koji su žene iskorištavane i kod kuće i na poslu, društveno

izolirane, prisiljene suočiti se s većim zahtjevima iz obje sfere i izložene strožoj kontroli svojih muževa (Sullivan i Lewis, 2001, str. 125). Vidimo kako autori model iskorištavanja povezuju s rodom, što će se dalje razrađivati u ovome radu. Također uzmemo li u obzir činjenicu da su škole i dječji vrtići bili zatvoreni, da roditelji nisu imali mogućnost angažiranja plaćene skrbi za djecu (tzv. dadilje) te da je bio onemogućen i neformalnih oblika pomoći oko djece (bake, djedovi ili netko iz šire obitelji), situacija za one koji rade od kuće postaje još kompleksnija.

Prema dosadašnjim istraživanjima, rad od kuće tijekom lockdowna donio je određenu mješavinu prednosti i nedostataka. Upravo i Eurofound (2020) navodi pozitivne i negativne strane rada od kuće na balans privatnog i poslovnog. S jedne strane rad od kuće omogućuje radnicima da prilagode mjesto i vrijeme rada svojim individualnim potrebama te tako nudi mnogo potencijala za poboljšanje ravnoteže između poslovnog i privatnog života (Eurofound; 2020, str. 16). Na taj način zaposlenici su dobili veću fleksibilnost kada je u pitanju upravljanju vlastitim vremenom koje do tada nije postojalo u toj mjeri, pogotovo kada je u pitanju posao. Primjer toga je putovanje na posao koje je mnogima oduzimalo dosta vremena odjednom se moglo korisnije iskoristiti. Postoje dobre mogućnosti za poboljšanje ravnoteže između privatnog i poslovnog života za radnike s obiteljskim obvezama koji povremeno rade od kuće, no potencijal za sukob ovih dviju sfera povećava se kada je rad od kuće učestaliji (Eurofound, 2020, str. 16). Dakle, fizički boravak kod kuće omogućio je više vremena za obitelj, što je nekim pojedincima omogućilo bolju ravnotežu između poslovnog i privatnog života. Ali s druge strane, rad od kuće nije bio bez izazova i prepreka. Zamagljivanje granica između radnog i privatnog vremena poseban je problem za zaposlenike koji rade od kuće jer može biti teško održati jasnu podjelu između to dvoje (Eurofound, 2020, str. 17). Dakle, kada granice između privatne i poslovne sfere postanu nejasne, postaje zahtjevnije razgraničiti te dvije sfere i biti fokusiran i posvetiti se samo na jednu od njih.

2.2.Rodne razlike u karakteristikama rada od kuće i balansu privatnog i poslovnog

Rad od kuće i fleksibilnost može imati i negativnu i pozitivnu stranu, no ono što je zanimljivo da te pozitivne i negativne strane variraju ovisno o rodu. Neka od

istraživanja, provedena prije pandemije COVID-19 bolesti, pokazala su da žene koriste fleksibilno radno vrijeme kako bi posvetile više vremena kućanskim poslovima i obavezama za brigu o djeci, dok su muškarci skloni koristiti fleksibilno radno vrijeme kako bi produljili svoje radno vrijeme i zaradili više novca (Craig i Powell, 2011). Stoga rad od kuće, kao fleksibilni oblik rada, zapravo može reificirati tradicionalne rodne norme te tako potencijalno prouzrokovati veće napetosti vezane uz balans između privatnog/obiteljskog i poslovnog (Craig i Powell, 2011). Martucci (2023) smatra kako je u Americi *druga smjena* i dalje stvarnost za mnoge žene, što je tijekom lockdowna značilo spajanje obiju smjena. Odjednom su obje smjene morale biti odrađene istovremeno, a puno više sati trebalo je posvetiti brizi o djeci, budući da su vanjski izvori skrbi bili zatvoreni. Seierstad i Kirton (2015) tvrde da je za žene vrlo izazovno 'imati sve', odnosno istovremeno biti posvećene svojim karijerama, supružnicima i djeci. Pretpostavlja se da žene u većini razvijenih zemalja koje promiču egalitarizam postižu bolji balans privatnog i poslovnog života (Rafnsdóttir i Heijstra, 2013) od žena u nerazvijenim zemljama, osobito u Africi (Adisa i sur., 2019). Unatoč egalitarnoj kulturi koja se promiče u mnogim razvijenim zemljama, i dalje postoje tradicionalna vjerovanja i kulturne ili vjerske segregacije između muškaraca i žena koje koče postizanje balansa poslovnog i privatnog života (Seierstad i Kirton, 2015). Uz to, jake patrijarhalne norme i sklonosti koje su i dalje prisutne, pokreću sukob između privatnih i poslovnih uloga za žene, što može rezultirati smanjenom produktivnošću i učinkovitosti, kako na poslu tako i kod kuće (Adisa i sur., 2019). Odnos između fleksibilnog rada i sukoba privatnog i poslovnog ima različite ishode za muškarce i žene, jer su žene, u većini slučajeva, i dalje odgovornije za kućanske poslove i brigu o djeci te provode više vremena na neplaćenim poslovima (Van der Lippe i sur. 2018). Drugim riječima, spol je bitan kada je u pitanju razumijevanje posljedica fleksibilnog rada jer muškarci i žene koriste rad od kuće na različite načine što dovodi do različitih ishoda vezano za ravnotežu privatnog i poslovnog života i intenziteta rada, i to tako da žene obavljaju više kućanskih obaveza dok rade fleksibilno, dok je za muškarce vjerojatnije da će prioritet stavljaju na poslovnu sferu (Chung i van der Lippe, 2020).

Sada ćemo prikazati još neka od istraživanja koja proučavaju ovu problematiku i dokazuju koliko je kompleksna. Kao i do sada spomenuta istraživanja i ova su rađena u različitim kontekstima i s naglaskom na različite koncepte. Naredna istraživanja i njihov prikaz pridonijeti će boljem uvidu u temu i boljem razumijevanju gore spomenutih koncepata i njihove međusobne interakcije ovisno o različitim kontekstima.

Prvo istraživanje koje ćemo spomenuti je ono Reimann i sur. (2022) koji promatranjem spola i roditeljstva, u kontekstu sukoba posao-obitelj te lockdowna u Njemačkoj, dolaze do zaključka da su roditelji doživjeli više sukoba posao-obitelj nego oni koji nisu roditelji, i to posebno očevi koji su doživjeli značajno intenziviranje sukoba u smjeru obitelj-posao. Također, zanimljiv je nalaz koji pokazuje da nije bilo sveukupnih rodni razlika u iskustvima sukoba posao-obitelj i obitelj-posao tijekom pandemije, ali da je ipak među roditeljima rod igrao ulogu, i to na način da su se očevi borili s izazovom usklađivanja obiteljskih i poslovnih obaveza tijekom pandemije, posebice kada su zbog nedostatak odgojno-obrazovnih ustanova trebali dodatno brinuti za predškolsku ili školsku djecu kod kuće. Autori smatraju kako je rad od kuće igrao važnu ulogu i postao relevantan za objašnjenje sukoba obitelj-posao tijekom pandemije. Sukladno tome dolaze do zaključka da je tijekom pandemije rad od kuće bio prediktor sukoba obitelj-posao, što se čini razumnim jer su granice postale mnogo nejasnije. Čini se da je u uvjetima lockdowna prevladala negativna strana rada od kuće, uglavnom zbog izvanredne i vrlo zahtjevne situacije oko skrbi o djeci koja je također povezana s više sukoba obitelj-posao. Nema sumnje da su uglavnom žene, a posebno majke te koje su morale preuzeti više brige oko djece i kuće, a samo dio tih dodatnih tereta preuzeli su očevi. Međutim, iz perspektive sukoba između posla i obitelji, očevi su doživjeli više razine sukoba nego majke, što je vrlo zanimljiv nalaz (Reimann i sur., 2022).

Zatim, Garcia (2021) u svom istraživanju, u Velikoj Britaniji, zaključuje kako su žene imale primarnu odgovornost za kućanske poslove i prije prelaska oba partnera na rad od kuće, ali u većini slučajeva i nakon razdoblja lockdowna. Prelazak oba partnera na rad od kuće rezultirao je time da su muškarci povećali svoj udio u brizi oko djece, u većoj mjeri, i kućanskim poslovima u nešto manjoj mjeri, ali ne do te mjere da se izjednače sa ženama i ponište neproporcionalnu podjelu. Nadalje, zanimljiv je nalaz da su žene u ovoj studiji izrazile zabrinutost da bi te promjene mogle biti privremene, jer su muškarci skloni svoj dodatni kućanski rad nazivati kao "pomoć" njihovoj partnerici, a ne kao preuzimanje odgovornosti za te zadatke. Također, jedan od rezultata ukazuje na to da je veća vjerojatnost da će žene dobrovoljno smanjiti svoje radno vrijeme kako bi obavljale poslove u kućanstvu (Garcia, 2021).

Çoban (2020) je provela istraživanje koje se usredotočilo na iskustva rada na daljinu udanih žena s djecom iz srednje klase u Turskoj, u kontekstu pandemije Covid-19, te otkriva da propisi o radu na daljinu, koji su uvedeni zbog pandemije, nose rizik

odvajanja žena od profesionalnog rada, prekarizacije njihovog rada i konsolidacije njihovih uloga tradicionalnih kućanica. Autorica smatra kako je centralizacija kućanskih uloga žena tijekom pandemije izravna posljedica tradicionalnih rodni uloga, jer žene čak i ako su zaposlene preuzimaju odgovornost kućanskih poslova, obnašajući tradicionalne rodne uloge. Međutim, zanimljivo je da su ipak žene imale određeni stupanj zadovoljstva jer im je rad na daljinu omogućuje da provode više vremena sa svojom djecom i da obave kućanske poslove. S druge strane, muževi u najboljem slučaju, preuzimaju ulogu pomoći u sferi kuće, baš kao što je i Garcia (2021) zaključila u svom istraživanju. Autorica smatra da rad na daljinu, unatoč potencijalu uštede vremena, ima mnogo rodni zamki, i da je pandemija ponovno otkrila da je, bez javnih politika i intervencija za pravednu podjelu kućanskih poslova i poslova skrbi, ženama nemoguće postići ravnotežu između poslovnog i privatnog života radom na daljinu (Çoban, 2020).

Nadalje, Martucci (2021) u svom istraživanju dolazi do zaključka da je svakodnevni život tijekom lockdowna postao jedan izvanredan scenarij u kojem su žene osjećale stres jer nisu stizale obaviti sav posao tijekom dana, te su često radile nakon što njihovo dijete/ca ode na spavanje. To je ženama uzrokovalo frustraciju koja im je rijetko dopuštala da uživaju u trenucima sa svojom djecom, a na kraju nije pružilo ni bolji osjećaj ravnoteže između posla i obitelji. Također, smatra kako je pandemija pogoršala već utvrđene nedostatke fleksibilnog rada, ali i otkrila neke nove. Tako zaključuje da kada je partner imao neki oblik fleksibilnog posla, percepcija drugog partnera o toj fleksibilnosti pridonijela je nepravednoj podjeli rada kod kuće (Martucci, 2021).

Slično kao u ostalim istraživanjima, ono Chauhan (2022) upućuje na to da se teret neplaćenog rada kod žena nerazmjerno povećao u usporedbi s muškarcima. Rad od kuće tijekom pandemije karakteriziran je urušavanjem fizičkog razgraničenja između posla i kuće te nemogućnost angažiranja dodatne pomoći za kućanske poslove (čistačice) i brigu o djeci (dadilje). Žene su zbog toga radile više i kod kuće i na radnom mjestu, što je rezultiralo stalnim obavljanjem više zadataka istovremeno i većim gubitkom vremena. Uz to, rezultati upućuju na to da su postojale i rodne razlike u opsegu integracije poslovnih i neposlovnih domena. Dok su i muškarci i žene iskusili spajanje poslovne domene i domena izvan posla, žene su uz to također iskusile i gotovo potpunu integraciju bihevioralnih i kognitivnih granica. Muškarci su uspjeli u većoj mjeri razdvojiti poslovnu i neposlovnu domenu. Razlog tome je, kako autorica smatra, to što muškarci imaju veću autonomiju od žena u korištenju prostora i vremena unutar kućanstva u pogledu plaćenog

i neplaćenog rada. Tako su uspjeli stvoriti umjetnu segmentaciju fizičkih granica u poslu i obiteljskom životu zbog svoje rodne privilegije. Na temelju toga zaključak je kako je pretpostavka modela da je rad od kuće rodno neutralan, pogrešna.

Nešto drugačije istraživanje Hjálmsdóttir i Bjarnadóttir (2020) temelji se na otvorenim dnevničkim zapisima u stvarnom vremenu, prikupljenim dva tjedna tijekom vrhunca pandemije na Islandu. Iz dnevničkih zapisa sudionica vidljivo je da je razdoblje s najstrožim restrikcijama bilo izazovno za majke i njihove obitelji te su u tom razdoblju izražavale osjećaj frustracije i preopterećenosti. Neke od sudionica napisale su kako su bile iznenađene koliko je kućanskih poslova i brige o djeci palo na njih. Također, autorice navode kako unatoč nekim koracima prema rodnoj ravnopravnosti u posljednjih nekoliko desetljeća, malo je znakova napretka, osobito unutar kućne domene. Sudionice ovog istraživanja bile su zapanjene koliko je neujednačena podjela rada bila tijekom pandemije i koliko su vremena i energije posvetile kućanskim poslovima, upravljanju kućanstvom, brizi o djeci i obavljanju mentalnog rada unutar obitelji. Autorice na kraju dolaze do zanimljivog zaključka da je situacija uzrokovana pandemijom iznijela na vidjelo već postojeće rodne izvedbe i društvene strukture, više nego što je uzrokovala drastičnu rodnu podjelu rada u kući. Ovo je vrlo zanimljiv nalaz koji sugerira da lockdown i rad od kuće nisu uzroci neravnopravnosti i pogoršanja situacije na tom polju, nego su samo naglasili već postojeću rodnu nejednakost.

Waismel-Manor i sur. (2021) željele su ispitati je li pandemija COVID-19 i rad od kuće bila prilika za promjenu tradicionalne rodne podjele rada ili za poticanje rodnih odnosa moći u Izraelu. Kao i kod većine istraživanja, nalazi ovog istraživanja upućuju na to da su se ulaskom posla u privatni prostor tijekom krize COVID-19 zamaglile granice između javne i privatne što je otežalo rad za oba supružnika u obiteljima s dva radnika kod kuće, a osobito za žene. Na vidjelo su isplivale nove dimenzije rodne neravnopravnosti kao rezultat pregovaranja oko prava na prostor dok su oboje morali raditi od kuće. Autorice dolaze do zaključka da su muškarci bili uspješniji u osiguravanju zasebnog poslovnog prostora unutar doma, te su posljedično imali veću prisutnost na poslu i uživali u boljim radnim uvjetima.

Akanji i sur. (2023) željeli su istražiti utjecaj COVID-19 pandemije na nigerijske akademkinje koje rade na daljinu, konkretnije utjecaj na ravnotežu privatnog i poslovnog života. Nalazi sugeriraju da su se akademske žene s djecom suočavale sa značajnim

izazovima u kombiniranju radnih zahtjeva s brigom o djeci. Autori dolaze do zaključka da su politike zatvaranja koje su se provodile zbog širenja COVID-19 bolesti i patrijarhalne norme, koje su duboko ukorijenjene u nigerijskoj kulturi, pogoršale stres među ženama, koje su morale obavljati znatno više kućanskih poslova i brige o djeci uz posao. Dakle, lockdown je povećao radno opterećenje nigerijskih majki/akademkinja i tako uzrokovao duboke sukobe uloga, pa čak i zdravstvene probleme, koji su dodatno pogoršani ukorijenjenim sociokulturnim pritiscima patrijarhata (Akanji i sur., 2023).

Adisa i sur. (2021) u svom istraživanju oslanjaju se na teoriju uloga kako bi ispitali utjecaj pandemije COVID-19 na balans obitelji i posla kod žena u Britaniji. Ovdje također rezultati upućuju na to da su se žene suočile s većim pritiscima, tj. preuzele su više kućanskih obaveza tijekom lockdowna u usporedbi s razdobljem prije. Uz to, žene preuzimaju i novu ulogu 'učitelja' pomažući svojoj djeci u školskim obavezama na daljinu. To je rezultiralo sve većim preklapanjem uloga, te pokazalo da je teško postići diferencijaciju uloga što je utjecalo na njihov učinak na poslu i kod kuće. Autori smatraju kako je to dovelo do ozbiljnog sukoba uloga i napetosti između uloga. Unatoč tome, zanimljiv je nalaz da je za neke sudionike izolacija kod kuće obnovila njihove odnose sa supružnicima, zblížila obitelji i čak rezultirala povećanom bliskošću roditelj-dijete. Zanimljivo je da su se sudionici mogli zblížiti sa svojom djecom i supružnicima i povećati svoju skrbničku ulogu, unatoč ometanjima od strane posla. Osim toga, nalazi su otkrili postojanje održivosti uloge unatoč sve većim zahtjevima radnih i obiteljskih uloga. (Adisa i sur., 2021). Dokazuju da ipak nije sve tako negativno.

Važno je za nadodati kako na primjeru Hrvatske postoji nedostatak ovakvog tipa istraživanja te je upravo zbog toga ovaj rad bitan doprinos ovoj temi. Ipak postoje neka istraživanja koja su na tragu ove teme pa tako i Brajdić Vuković i Doolan (2021) u svom istraživanju o raznolikost ženskih doživljaja karantene za vrijeme COVID-19 pandemije dolaze do zaključka kako je pandemije produbila rodne nejednakosti te kako je pandemijska kriza otkrila koliko su rodne nejednakosti i inače izrazite, a da su zapravo samo djelomično potisnute ili odgođene postojanjem institucija koje dio dana u uobičajenoj situaciji preuzimaju brigu za djecu (vrtići, škole).

3. Cilj istraživanja i istraživačka pitanja

Glavni cilj ovog istraživanja je ispitati balansiranje između privatne/obiteljske i poslovne sfere za vrijeme rada od kuće tijekom pandemije bolesti Covid-19, s naglaskom na rodnim razlikama u strategijama takvog balansiranja. Dakle, istražit će se postoje li, i ako da kakve su, rodne razlike u balansiranju tim sferama i kakve je posljedice rad od kuće, za vrijeme pandemije bolesti Covid-19, imao za muškarce, a kakve za žene. Rad će nastojati odgovoriti na sljedeća istraživačka pitanja: 1)Na koje su sve načine muškarci, a na koje žene u Hrvatskoj balansirali privatne i poslovne obaveze tijekom rada od kuće u lockdownu?, 2)Kako je izgledao jedan tipičan radni dan muškaraca i žena tijekom rada od kuće u lockdownu?, 3)Postoje li posljedice rada od kuće na privatnu i profesionalnu sferu kod žena i muškaraca?

4. Metodologija

4.1.Postupak provedbe istraživanja

Empirijsko istraživanje eksplorativnog tipa provedeno je kvalitativnom metodom polustrukturiranog intervjua. U ovom radu prikazan je dio rezultata prikupljenih istraživanjem, s obzirom na to da je istraživanje pod nazivom 'Iskustva rada i obiteljskog života tijekom pandemije koronavirus' provedeno za potrebe dva diplomatska rada. Glavni kriterij za odabir sudionika u ovom istraživanju bio je da je osoba za vrijeme lockdowna bila zaposlena, živjela s partnerom/icom i maloljetnim djetetom te partner i sudionik/ca imaju iskustvo rada od kuće za vrijeme pandemije bolesti Covid-19. Sudionici su bili regrutirani temeljem poznanstava provoditeljica istraživanja. Potencijalnim sudionicima je putem e-maila poslan poziv za sudjelovanje koji je sadržavao i dodatne informacije o istraživanju. Nakon pristanka sudionika i sudionica dogovario se termin provedbe intervjua. Sudionicima su prije provedbe intervjua poslane informacije o istraživanju koje su trebali pročitati te na početku intervjua usmeno potvrditi razumijevanje teksta i pristati na sudjelovanje u istraživanju i snimanje intervjua.

Svaka od provoditeljica istraživanja provela je sedam intervjua te su oni snimani diktafonom na osobnom telefonu. Istraživanje je provedeno tijekom srpnja 2023. Provedeni intervjui prosječno su trajali četrdeset minuta, najkraći intervju trajao je trideset, a najdulji sedamdeset i pet minuta. Intervjui su se uglavnom odvijali putem online platformi, što zbog udaljenih lokacija sudionika, što zbog praktičnosti dogovora

oko vremena. Intervjui su se također provodili uživo odnosno "licem u lice", a sudionici su birali mjesto koje im najviše odgovara kako bi osigurali privatnost razgovora. Najčešće su birali javna mjesta poput ugostiteljskih objekata (kafić ili restoran). Pažnja je stavljena na uvjete u kojima se intervjui odvijaju odnosno da ne postoje smetnje ili prisustvo drugih osoba. Nakon provedbe intervjua zvučni zapisi su transkribirani i zatim obrisani nakon čega je uslijedila analiza podataka tehnikom tematske kvalitativne analize. Rezultati analize biti će izloženi u sljedećim poglavljima ovoga rada. Identiteti sudionika poznat su samo provoditeljicama istraživanja, a identificirajući podaci su anonimizirani. U nastavku rada citati sudionika bit će navedeni uz navođenje roda sudionika (sugovornica ili sudionik) i broj koji im je dodijeljen slijedom intervjuiranja. Istraživanje je odobreno od Povjerenstva Odsjeka za sociologiju za prosudbu etičnosti istraživanja, 14.7.2023. godine, pod brojem odluke 33-2022/2023.

4.2.Uzorak istraživanja

Uzorak istraživanja koji se koristi u ovome radu je kvotni prema spolu, a glavna je karakteristika ključna za odabir sudionika/ca bila da imaju iskustvo rada od kuće za vrijeme lockdowna, u tom trenutku su živjeli s partnerom/icom, također s iskustvom rada od kuće, i malodobnim djetetom. Broj sudionika korišten u ovome radu je N=12(nije korišteno svih 14 sudionika jer dva sudionika nisu odgovarala kriterijima uzorkovanja za potrebe ovog rada), od čega je šest žena i šest muškaraca. Kada bismo našli jednog potencijalnog sudionika/cu pitali smo i njegovog/njezinu partnericu za sudjelovanje pošto bi u tom slučaju i oni odgovarali kriteriju. To je rezultiralo time da je u uzorku četiri para. Najmlađa je sudionica u dobi od 30, a najstariji je sudionik u dobi od 53 godina. Razina obrazovanja varira od završenog srednjoškolskog obrazovanja pa do završenog diplomskog studija. Kada je u pitanje mjesto stanovanja, osam sudionika/ca živi u Zagrebu, dva u Puli, dok je njih dvoje iz manjeg grada u Požeško-slavonskoj županije. Kada je u pitanju vrsta posla sudionika/ca imali smo dva profesora u srednjoj i osnovnoj školi, jednog stručnog suradnika u osnovnoj školi, tri inženjera strojarstva, dva agenta u call centru/help centru, jednog službenika u banci, zaposlenika u osiguravajućoj kući, specijalista za upravljanjem kvalitetom i prvostupnika građevinarstva u građevinskoj firmi.

4.3. Istraživačke teme

Za provedbu ovog kvalitativnog istraživanja korišten je protokol polustrukturiranog intervjua koji je konstruiran za potrebe ovog istraživanja. Pitanja u protokolu podijeljena su u pet tematskih cjelina. Teme obuhvaćene protokolom su: uvodna pitanja, obiteljski kontekst, obiteljske/privatne obaveze u lockdownu, rad od kuće, posljedice pandemije Covid-19 i partnerski odnosi. Navedene istraživačke teme proizlaze iz teorijskih okvira i pregleda dosadašnjih istraživanja koja su predstavljena u uvodu i teorijskom dijelu rada.

Kroz uvodna pitanja tražio se uvid u neke osnovne informacije o sudionicima kao što su dob, radni status, postignuti stupanj obrazovanja, bračni status, broj djece i njihova dob, broj članova kućanstva. Također u ovom dijelu postavljena su i pitanja vezana za prihode i upravljanje tim prihodima u kućanstvu, tj. na koji način s partnerom/icom dogovaraju raspolaganje i potrošnju prihoda. Prije konkretnijih i detaljnijih pitanja, sudionici su zamoljeni da opišu jedan tipičan dan u lockdownu, kako su to doživjeli i promjene koje su primijetili nakon čega su išle ostale tematske cjeline.

Setom pitanja koja se tiču obiteljskog konteksta željelo se saznati jesu li djeca u tom periodu išla u vrtić, školu i slično i kako se to promijenilo, što se promijenilo u odnosu s partnerom i jesu li u vrijeme lockdowna morali skrbiti o nekoj starijoj osobi. Putem ovih pitanja cilj je bio saznati kontekst u kojem se sudionik/ca nalazila u trenutku lockdowna i kao putokaz za ostatak intervjua.

Tematska cjelina koja se odnosi na obiteljske/privatne obaveze sastoji se od tri manje cjeline a to su: kućanski poslovi, briga za djecu i briga za starije. Ovdje se nastojalo saznati kako je u lockdownu izgledala podjela oko navedenih obaveza u kućanstvu između sudionika/ce i partnera/ice, koliko sati je u lockdownu odlazilo na navedeno, te usporedba s razdobljem prije i poslije lockdowna kako bi se uočila potencijalna promjena. Također, odgovarali su na pitanja o zadovoljstvu, potrebnim prilagodbama, dogovoru oko podjele te percepcija idealne podjele. Set pitanja koji se odnosi na brigu o starijim osobama pitan je samo one sudionike koju su prethodno naveli da su imali takvu vrstu obaveze.

Zatim su uslijedila pitanja koja se odnose na iskustvo rada od kuće. Sudionici su pitani za vrijeme provedeno radeći od kuće u jednom danu i je li se to promijenilo u usporedbi s razdobljem prije i poslije lockdowna, postoji li iskustvo rada od kuće prije lockdowna, zadovoljstvo i produktivnost. Uz to, ispitanici su odgovarali na pitanje o utjecaju privatnog na poslovno i obrnuto, gdje se htjelo uočiti balans te dvije sfere.

Tematska cjelina o posljedicama pandemija Covid-19 bolesti odnosila se na posljedice na posao (gubitak posla, smanjenje plaće), te posljedice na psihološko stanje sudionika (društvena izoliranost i stres).

Pitanja o partnerskim odnosima odnosila su se na promjenu cjelokupnog odnosa, rješavanje sukoba, komunikacija i podrška, kvaliteta vremena i osobni prostor, strategije suočavanja te buduće implikacije. Za sve navedeno sudionike se pitalo uočavaju li promjenu po navedenim segmentima s obzirom na period prije lockdowna i poslije.

Na samome kraju sudionike se pitalo ako žele dodati nešto što smatraju relevantnim za temu, a da nije sadržano u pitanjima. Nekoliko ispitanika spomenulo važnost odnosa djece i roditelja, ali i stanje djece u tom trenutku, i jedna sudionica je spomenula važnost medija što su potencijalne teme za neka buduća istraživanja.

Analiza je provedena kroz istraživačke teme kako su i navedene, no nisu sve tematske cjeline korištene u analizi ovoga rada. U svakoj tematskoj cjelini postojali su ključni elementi za analizu a to su podjela obaveza, vrijeme potrebno za obavljanje obaveza, dodatna pomoć oko obaveza, dogovor oko podjele obaveza, zadovoljstvo podjelom, idealna podjela te potencijalne prilagodbe oko obaveza, za obiteljske/privatne obaveze. Za tematsku cjelinu rad od kuće, odgovori su se analizirali kroz sljedeće elemente: vrijeme potrebno za rad od kuće, prijašnje iskustvo rada od kuće, iskustvo rada od kuće za vrijeme lockdowna, međusobni utjecaj privatnog i poslovnog, djeca prilikom rada od kuće te produktivnost na poslu. Sve navedeno također se promatralo s obzirom na rod, tj. odgovori muškaraca i žena su se promatrali i odvojeno za svaki od navedenih elemenata. Analiza je provedena u Excel tablici s navedenim elementima i svim citatima pojedinih sudionika iz transkripata.

5. Analiza rezultata i rasprava

5.1. Obiteljski kontekst sudionika istraživanja

Većina sudionika, točnije njih osam, u trenutku lockdowna je imala dvoje djece, dok je njih četvero u tom trenutku imalo jedno dijete. Što se tiče dobi djeteta, šest sudionika je tad imalo djecu vrtićke dobi (do sedam godina), njih četvero školske dobi (sedam do osamnaest godina), dok su dva sudionika imala dijete i školske i vrtićke dobi. Jedan od sudionika u tom trenutku u zajedničkom kućanstvu imao je i dijete koje ima dvadeset i jednu godinu, što nije bilo od interesa za ovo istraživanje. Također, važno za napomenuti je da od djece koje su školske dobi, njih petero je bilo osnovnoškolaca, dok je njih četvero srednjoškolaca. Raspon dobi djece je jedne godine do dvadeset i jedne godine. Što se tiče bračnog statusa, od dvanaest ispitanika njih deset je u braku, dok je njih dvoje u vanbračnoj zajednici. Kod većine sudionika jedan od partnera ima veće prihode, a kod tri sudionika količina prihoda je približno jednaka. Kod gotovo svih sudionika partner je taj koji ima veće prihode, dok je u slučaju dva sudionika partnerica ta koja ima veće prihode. Kada je u pitanju odlučivanje o potrošnji sredstava i raspolaganju, tri sudionika/ce su izjavila kako jedan od partnera ipak ima prevagu u odlučivanju, za dva sudionika/ce to je partner, dok je kod jednog partnerica. Za ostale sudionike/ice odlučivanje je zajedničko i stvar dogovora.

„Dogovaramo se da, imamo tablice za proračun troškova i tako raspoređujemo svoje financije s time da suprug vodi glavnu riječ.“ (Sudionica 4)

„Da ima supruga, sve ovo što ste nabrojali. Ima veću plaću i odlučuje o svemu.“ (Sudionik 7)

Nitko od sudionika nije imao dodatne obaveze oko nekog starijeg člana obitelji. Većini su roditelji još uvijek dovoljno samostalni, a i kada su imali neku obavezu vezano za starije iz obitelji, to nije bilo toliko učestalo da bi utjecalo na njihove svakodnevne obaveze vezane za posao i obitelj. To su većinom bile povremene nabavke, prijevoz do liječnika ili opskrba namirnicama ako je netko od obitelji bio u lockdownu. Dakle, sve u tom kontekstu su bili povremene i rijetke obaveze. Također, važno je za napomenuti kako su jedna sudionica i jedan sudionik u trenutku lockdowna tek kratko vrijeme bili zaposleni u firmi, tj. bili su relativno novi u svojim firmama, što je moglo utjecati na cjelokupno iskustvo rada od kuće u tom trenutku zbog veće potrebe za dokazivanjem na poslu koju sudionik i sudionica spominju.

5.2. Kućanski poslovi

Prva tema u intervjuu bila je ona vezana za kućanske poslove. Sudionici su prvo odgovarali na pitanje o podjeli kućanskih poslova u njihovom kućanstvu između partnera za vrijeme lockdowna. Dobivene odgovore možemo podijeliti u dvije skupine a to su: egalitarna podjela i nejednaka podjela poslova. Dakle, dio sudionika/ca izjavilo je kako u njihovom kućanstvu nije postojala striktna podjela, da su većinu poslova radili podjednako i partner i partnerica te da su kućanske poslove odrađivali kako je tko stigao, što nam ukazuje na egalitarnu podjelu:

„...nije da netko nešto mora, da netko ima nešto određeno šta mora nego kako koji dan. Ono od danas do sutra dogovor i tak to funkcionira. Bilo je dana kad sam ja imao više obaveze i tu je naravno supruga uskočila ako je trebalo. Isto tako je imala i ona dana kad je i popodne i navečer imala obaveze za posao i onda su neke stvari prelazile na mene, ali to je sve bilo spontano. Čim vidiš šta treba šta ne treba odma uskačeš i to je to.“ (Sudionik 2)

„Mi smo uvijek o svemu zajedno brinuli. I on je stvarno moram priznati atipičan. Ja kad razgovaram sa bilo kim ja nisam još vidjela tako nešto. Zato što mi doslovno stvarno nemamo podjele kućanskih poslova.“ (Sudionica 6)

„Otkad živimo skupa dijelimo, mislim više-manje dijelimo poslove. Odnosno netko potegne više u nekom trenutnu, u nekom drugi, ali isto ne postoji neka tablica di to pratimo.“ (Sudionik 3)

Muški sudionici su ti koji su nešto više podjelu kućanskih poslova za vrijeme lockdowna opisivali kao egalitarnu, ali ipak bilo je i žena koje su izjavile isto. S druge strane, dio sudionika/ca su podjelu kućanskih poslova opisali kao nejednaku, gdje veći dio poslova pada na jednog od partnera i gdje su točno određeni poslovi koje partner/ica radi. Također, svi sudionici/ca koji su podjelu kućanskih poslova opisali kao nejednaku, izjavili su kako je žena, partnerica, ili u slučaju ženskih sudionica one same, te koje su odrađivale veći dio ili u potpunosti sve kućanske poslove:

„Pa izgleda tako da generalno ja radim skoro pa sve. Mi smo tipična hercegovačka obitelj. (ime partnera) uskoči kad je stvarno gusto ali to su neke tipa

situacije da usisava, ne znam ode u trgovinu i te stvari, a ovo ostalo ja radim. To se nije mijenjalo kroz vrijeme.“ (Sudionica 4)

„Uvijek sam ja ta, ženska strana koja po kući nekako sve to radi, i kćerka naravno, obzirom da još uvijek živi s nama. Suprug će uskočiti kad treba skuhati, pošto sad svi radimo, onda će i on uskočiti, ali dok nismo radili, odnosno kad smo od doma radili onda sam ja više tu bila...“ (Sudionica 8)

„Za vrijeme lockdowna smo zbilja pokušali kada tko može uskočiti, s time da je ona više toga preuzela zato što je meni posao bio zahtjevniji... Kuhanje da, čišćenje, pripremanje obroka za djecu, doručak i to je odrađivala ona. Mislim znao sam i ja uskočiti koji put, ali ne toliko koliko je ona.“ (Sudionik 11)

Neovisno o tome kakva je podjela kućanskih poslova bila, većina sudionika/ca izjavila je kako smatraju da nije bilo promjene na tom polju. Ipak, neke od sudionica napomenule su kako je došlo do promjene u lockdownu, te da se ta promjena zadržala i nakon toga. U oba slučaja partneri su preuzeli neke poslove vezane za kućanstvo koje do tada nisu radili:

„Ja sam možda prije lockdowna neke stvari više radila, a za vrijeme lockdowna smo se jednostavno morali dogovoriti. Ako sam ja uključila tu već mašinu on je morao prostrati već ili ako sam skuhalo ručak i sve postavila i još imala nešto za završiti sa poslom, onda je on morao to staviti sve u mašinu.“ (Sudionica 12)

„Znači prije lockdowna, u nabavku smo obadvoje trčkarali, obavljali. Za vrijeme lockdowna, to je samo suprug radio, što je ostalo i nakon lockdowna da on to odrađuje.“ (Sudionica 8)

Ovim primjerima pokazalo se da ipak postoje i slučajevi gdje je lockdown pozitivno utjecao i barem malim dijelom doveo do egalitarnije podjele od one koja je postojala prije. Iako ako gledamo drugi navedeni citat sudionice, mogli bismo reći kako i nije riječ o pozitivnoj promjeni pošto su sada sudionici ostali poslovi koji su unutar kuće, tj. partner nije preuzeo niti jedan od poslova koji se odrađuju unutar kućanstva već je sudionica u ovom slučaju ostala 'zatvorena u četiri zida'. Ali ako sagledamo sve sudionike, vidljivo nam je kako u slučaju naših sudionika/ca, lockdown nije potaknuo neke promjene po pitanju podjela kućanskih poslova, i to niti u pozitivnom niti u negativnom smjeru. Ipak, možemo reći kako je pozitivno da kućanstva s egalitarnom podjelom kućanskih

poslova nisu pojavom lockdowna i početkom rada od kuće, promijenili postojeću podjelu. Međutim, isto tako možemo reći kako je negativno što nisu sva kućanstva u kojima je prije lockdowna postojala nejednaka podjela kućanskih poslova, postala egalitarnija kada je u pitanju podjela kućanskih poslova. Također, zanimljivo je kako neke od sudionica, ali i sudionika, uključenost muške osobe u kućanske poslove opisuju kao pomoć ženi, što nam ukazuje na ukorijenjenost tradicionalnih uloga kod nekih sudionika, tj. percipiranje kućanskih poslova kao ženske uloge, te svako uključivanje muškarca kao pomoć ženi:

„Što se tiče podjele kućanskih poslova, moj suprug meni i dalje pomaže oko nekih stvari...“ (Sudionica 12)

„E to mi je baš dobro što je ostalo i nakon lockdowna da on odrađuje nabavku, što je meni velika, velika pomoć. Da, velika pomoć, da ja poslije posla idem direktno doma, ne moram ići u dućan.“ (Sudionica 8)

Kada je u pitanju dodatna pomoć (osim njih i partnera) oko kućanskih poslova, naše sudionike možemo podijeliti na one koji su tijekom lockdowna imali pomoć i one koji nisu. Oni koji su izjavili da su imali dodatnu pomoć, u većini slučajeva to su djeca sudionika koja su već dovoljno velika da sami odrađuju neke od kućanskih poslova, a neki od sudionika imali su pomoć roditelja jednog od partnera koji su se za vrijeme lockdowna nalazili u zajedničkom kućanstvu te su ponekad znali pomagati:

„Oni (partnerovi roditelji) su isto znali izvaditi stvari iz perilice za suđe, napravili neke pripremne radnje za skuhati nešto, nakon doručka počistiti i tako nekakve stvari.“ (Sudionica 10)

„Što se toga tiče stvarno mi vam sve radimo u kućanstvo zajedno, uz moju djecu. Znači moj sin pere prozore, kćer kuha, sin isto zna naučili smo ga neke osnovne stvari da može skuhati tako da se znaju brinuti o sebi. I imaju neke obaveze od perilice suđa, znaju postaviti stol kad je ručak i tako.“ (Sudionica 6)

Na pitanje o vremenu potrebnom za obavljanje kućanskih poslova sudionici i sudionice nisu mogli dati konkretan odgovor, tj. nisu mogli procijeniti koliko sati im je odlazilo na navedeno. Bilo je nešto lakše procijeniti promjenu s obzirom na razdoblje prije i poslije lockdowna. No, sudionici/ce su većinom izjavili kako smatraju da nije bilo nekih drastičnih promjena, tj. da su trošili jednako vremena na obavljanje kućanskih poslova u lockdownu te prije i nakon njega. Promjenu vremena potrebnog za obavljanje

kućanskih poslova kao nepromijenjeno većinom su opisivali muškarci i nešto manje žene. Ostale sudionice rekle su kako misle da im je bilo potrebno više ili manje vremena nego u razdoblju prije lockdowna. Kao objašnjenje, za više vremena potrebnog za kućanske poslove, sudionice spominju kako su svi bili kod kuće te je bilo više pospremanja za djecom nego kada su u vrtiću i sl. Dok one koje su navele kako im je u lockdownu trebalo manje vremena za navedeno, smatraju kako je to tako jer su u lockdownu djeca već bila veća pa su počeli više pomagati ili da je jednostavno, kada su svi bili kod kuće, bilo manje posla jer na primjer bude manje prljavoga veša:

„Jako puno. A to se je promijenilo zato što smo svi bili doma, jako puno vremena provodili u stanu u odnosu na inače i djeca su bila u stanu dok smo mi radili tako da su se događale svakakve dogodovštine. Jako puno čišćenja i pospremanja i kupljenja igračaka.“ (Sudionica 4)

„Ovako bili su po kući i mogli su nositi istu trenirku dva, tri dana, nije se moralo prati tako često. Inače kad bi došli doma išli bi nešto skuhati, a tada je sve to bilo doma, neke stvari su već bile pripremljene.“ (Sudionica 10)

Kada je u pitanju način opisivanja vremena potrebnog za obavljanje kućanskih poslova, te promjene tog vremena, možemo reći kako i sudionici i sudionice koriste jednake opise. Gotovo svi sudionici izjavili su kako se oko podjele kućanskih poslova nisu striktno dogovarali tko će što raditi, već da je to većinom došlo spontano te da je, kod onih koji imaju egalitarniju podjelu, to funkcionira tako da posao odrađuje onaj od partnera koji je u tom trenutku imao više vremena. Dakle neovisno je li kod sudionika postojala neka podjela ili ne, gotovo svi su izjavili da nije bilo konkretnog dogovora oko podjele kućanskih poslova;

„Jednostavno to je bilo tako kako je bilo prije, tako je bilo i sada i nismo uopće o tome previše razglabali.“ (Sudionica 10)

„A to je spontano. To je jednostavno urođena deformacija da žena radi sve, muškarac eventualno pripomogne.“ (Sudionica 4)

„Jer kako bi rekao, kao po pitanju financija sve to ide nekak spontano.. Ono od danas do sutra dogovor i tak to funkcionira.“ (Sudionik 2)

Ipak, jedna od sudionica izjavila je kako su se u lockdownu ona i partner morali dogovoriti oko podjele kućanskih poslova. To je ujedno i sudionica koja je rekla kako je

kod njih za vrijeme lockdowna došlo do napretka u podjeli, tj. podjela kućanskih poslova postala je egalitarnija te se to nastavilo i nakon lockdowna:

„Ja sam možda prije lockdowna neke stvari više radila, a za vrijeme lockdowna smo se jednostavno morali dogovoriti.“ (Sudionica 12)

Nadalje, na pitanje o zadovoljstvu podjelom kućanskih poslova također je bilo nešto teže dobiti konkretan odgovor pogotovo od sudionika/ca koji su iskazali neki oblik nezadovoljstva. Oni sudionici/ce koji su zadovoljni podjelom koja je postojala u lockdownu vrlo su jednostavno i brzo odgovorili na pitanje, no kod onih za koje možemo reći da postoji neko nezadovoljstvo odgovori nisu eksplicitno ukazivali na nezadovoljstvo. Sudionici/ce tako napominju da povremeno zna postojati nezadovoljstvo kada se *nakupi* toga, da je u trenutku lockdowna bilo teško biti zadovoljan nečime te, kako jedna sudionica navodi, da žena nikada ne može biti zadovoljna. Uz to, nekoliko sudionica je na ovo pitanje odgovorilo kako bi voljele da se partner više uključi u neke poslove. Treba uzeti u obzir da su oblik nezadovoljstva pokazali i oni sudionici/ce koju su podjela kućanskih poslova opisali kao egalitarnu, što nam ukazuje na mogućnost postojanja deklarativne jednakosti kod nekih od sudionika/ca u našem uzorku, tj. da nam sudionici „na prvu“ podjelu opišu kao egalitarnu, ali kada krenemo zalaziti u detalje uočljiva su neka razilaženja od egalitarne podjele:

„Pa nisam iskreno o tome niti razmišljala, evo, ali sad kad me pitate bilo bi dobro da, da se malo više uključi. Barem da se uključi što se tiče, recimo, ne znam, poslije ručka spremi suđe u perilicu ili tako te osnovne stvari.“ (Sudionica 8)

„Pa jel žena može biti zadovoljna? Kao žena, kao mama, uvijek očekujem da može to još i bolje, vidim nekakav prostor za napredak.“ (Sudionica 1)

„Nezadovoljstva uvijek ima i to je dio života. Naravno da te frustrira kad sto tisućiti put vidiš neku stvar koja tebe nervira.“ (Sudionik 3)

Ono što valja napomenuti je da je neku vrstu nezadovoljstva izrazio samo jedan muški sudionik, dok su ostalo ženske sudionice. Što znači da su u našem uzorku gotovo sve žene izrazile nezadovoljstvo podjelom kućanskih poslova koja je postojala za vrijeme lockdowna, ali koja je postojala i prije i nakon lockdowna. Neovisno o tome je li postojala egalitarna podjela ili ne, žene su izrazile nezadovoljstvo, što kao što smo već napomenuli ipak ukazuje na postojanje nejednakosti kada je u pitanju podjela kućanskih poslova.

Upravo ovo ukazuje na mogućnost postojanja deklarativne jednakosti što potkrepljuju izrazi nezadovoljstva onih koji su podjelu kućanskih poslova opisali kao egalitarnu. Vezano na zadovoljstvo, bilo je i pitanje o percepciji idealne podjele kućanskih poslova na koje su odgovarali svi neovisno o iskazanom zadovoljstvu, i da se naslutiti kako većina danih odgovora ide u smjeru egalitarne podjele kućanskih poslova. Sudionici/ce su navodili kako bi idealno bilo da partneri surađuju i sve rade zajedno, da oboje daju koliko mogu u tom trenutku i koliko vremena imaju itd. Također, neke sudionice navode kako bi im idealno bilo da se partner više uključi u kućanske poslove, ovo su također izjavile neke od sudionica koje su podjelu opisale egalitarnom. Neki od sudionika navode kako smatraju da bi idealno bilo kada bi imali čistačicu koja bi po potrebi došla i pomogla oko čišćenja. Dio sudionika/ca nije dalo odgovor na ovo pitanje, tj. rekli su kako ne znaju kako bi takva podjela izgledala:

„Možda malo više angažmana oko kuhanja, ali ne u smislu kuhanja nego spremanja. Spremanja svojih stvari za sobom, evo to.“ (Sudionica 1)

„Daš koliko možeš, ako oboje daju koliko mogu onda funkcionira.“ (Sudionik 3)

„Mislim da ljudi trebaju u svemu surađivati i sve zajedno raditi.“ (Sudionik 2)

„Idealno bi bilo da svatko za sobom sve radi. Svatko... Svi sve u principu.“ (Sudionica 8)

Zanimljivo je ipak uočiti razliku pošto muški sudionici koriste termine kao *daš koliko možeš*, što ne podrazumijeva jednako opterećenje obaju partnera, te kao idealno navode zapošljavanje čistačice. Dok sudionice s druge strane, spominju veći angažman partnera, te žele da *svatko za sobom posprema*. Možemo reći kako opisi idealne podjele sudionica više idu na stranu egalitarne podjele, dok kod sudionika to i nije slučaj. Na kraju ove tematske cjeline sudionici/ce su pitani jesu li morali raditi nekakve prilagodbe kada su u pitanju kućanski poslovi za vrijeme lockdowna. Većina smatra kako nije bilo nekih prilagodbi oko kućanskih poslova, a oni koji su se na neki način prilagodili spominju kako je trebala bolja organizacija nego inače, u smislu planiranja, te jedna sudionica navodi kako je u lockdownu naučila više tolerirati nered:

„U lockdownu smo navečer pripremali ručak za sutradan ili bi porcionirali ručke, skuhalo bi nešto što bi mogla zamrznuti pa bi svaki drugi, treći dan odmrzli. Unaprijed planiranje je jako bitno za taj rad u lockdownu.“ (Sudionica 12)

„Pa ja bi rekla da sam naučila zatvoriti oči na neke stvari jer ono jednostavno kad to sve završi navečer pustila bi, evo pustila bi da igračke ostanu nepospremljene jer generalno ujutro kroz 5 minuta će opet sve biti isto.“ (Sudionica 4)

5.3. Briga o djeci

Ova tematska cjelina sadržavala je isti set pitanja kao i za kućanske poslove, ali se odnosila na brigu o djeci. Kada je u pitanju briga o djeci, za razliku od podjele oko kućanskih poslova, većina je onih koji su izjavili da su u lockdownu podjednako dijelili obaveze oko djece:

„Znalo je biti situacija baš ujutro ono, meni je nastava počinjala u osam, odradim taj prvi set nastave i onda taman pauza kad se (ime djeteta) budi pa onda doručak. A bilo je i dana kad sam ja imao cijelo dopodne nastavu, bez pauze, znači do 12:20 ili 13, e onda bi (ime partnerice) nekako uspjela odraditi taj doručak i opet je bilo nadopunjavanje.“ (Sudionik 2)

„Ne sjećam se da je bilo neke podjele, jer i to je isto onako životno vođeno. Tko ima više vremena bavi se u tom trenutku time. Znači ako ona u tom trenutku ima sastanak, a ja nemam sastanak, ja preuzmem dijete i neš odradim, ručak.“ (Sudionik 4)

„Kod nas stvarno ne mogu reći da sam ja više vukla ili da je on više vukao, bila bi pokvarena osoba da ja kažem da sam kao majka više vukla jer nisam.“ (Sudionica 12)

S druge strane, bilo je i onih koji podjelu oko brige za djecu smatraju nejednakom. Ovdje su, kao i kod kućanskih poslova, žene te koje su preuzele veći dio brige oko djece kako smatraju svi sudionici i sudionice koji podjelu percipiraju nejednakom:

„Djeca su većinski bila moja briga. Znači pripreme za školu, pa smo zajedno nešto crtali, zajedno rezati, praviti nešto.“ (Sudionica 10)

„Znam da sam sa sinom ja u biti preuzela tu školu. Tako da je on prijepodne znao imati tu nastavu i onda sam se ja s njim oko škole više-manje zauzela... Pa da evo tu je ta podjela stvarno da sam ja najviše orijentirala na školu., (Sudionica 6)

I sudionici i sudionice su na vrlo sličan način opisivali podjelu oko brige za djecu, te iskazi ne upućuju na nekakvu razliku. Svakako je primjetno kako sudionici/ce podjelu

oko brige za djecu opisuju kao nešto egalitarniju nego što je podjela oko kućanskih poslova. Sudionici/ce smatraju kako po pitanju podjele oko brige za djecu nije bilo promjene, slično kao i kod kućanskih poslova. No, iako nije bilo promjene oko same podjele, promjena se dogodila što se tiče vremena. Slično kao i kod kućanskih poslova, gotov nitko nije mogao odrediti koliko je sati u danu odlazilo na brigu o djeci, no dio sudionika/ca je uočio promjenu. Polovica sudionika/ca izjavilo je kako nije bilo promjene, što se tiče vremena, dok je druga polovica izjavila da im je u lockdownu odlazilo više vremena na brigu o djeci. Jednak je broj muškaraca i žena u obje ove skupine. Ono što je zanimljivo da su promjenu uočili samo oni sudionici/ce s mlađom djecom, dok su oni koji nisu uočili promjenu većinom roditelji starije djece. Svi sudionici/ce smatraju kako je do promjene u vremenu došlo jer su djeca sada više bila kod kuće, nisu išli u vrtić te su fizički više bili s njima pa je i obaveza bilo nešto više:

„Pa sigurno više da u koroni jer su bili cijeli dan s nama. U vrtiću bi oni dobili i doručak i ručak i kad se probude, a ovako smo apsolutno sve to trebali odraditi mi sami.“ (Sudionica 4)

„Pa više je vremena odlazilo zato što smo fizički više vremena provodili zajedno. Ono prije u vrtiću je bila do pola tri, tri, a sada je cijeli dan tu.“ (Sudionik 2)

Ipak, ovdje možemo uočiti razliku, pošto sudionice, koje su uočile promjene po pitanju vremena, kada opisuju zašto im se vrijeme povećalo onda uz fizičku prisutnost djece napominju kako su zbog toga imali više obaveza, kao pripremanje ručka, više spremanja itd. Dok muški sudionici, koji primjećuju promjenu po pitanju vremena, ne idu dalje od toga da su djeca bila fizički prisutna pa su jednostavno više vremena provodili s njima. Neki od sudionika/ca izjavili su kako su i u lockdownu imali dodatnu pomoć oko brige za djecu i to od strane roditelja sudionika i njihovih partnera. U jednom slučaju roditelji su za vrijeme lockdowna živjeli sa sudionikom i partnericom, dok su roditelji drugog sudionika vrlo blizu mjesta stanovanja, te su u oba slučaja po potrebi uskakali:

„Koristili smo baka i dida servise, jer su svi unutra Zagreba. Njeni roditelji žive jako blizu, doslovce tri, četiri kuće dalje od nas i moji starci su blizu tako da smo koristili usluge barem za pripaziti i tako dalje.“ (Sudionik 3)

Ostali sudionici navodili su kako nisu imali dodatnu pomoć u lockdownu, ili zbog udaljenosti ili su izbjegavali kontakt sa starijima zbog straha od zaraze virusom. Što znači

da su neki od sudionika u lockdownu izgubili prijašnju pomoć oko djece i od strane svojih roditelja i od strane odgojnih ustanova:

„Prije korone dosta su (ime partnerice) roditelji uskakali, ali ono kad je krenula ta korona i to je bilo ograničeno zato što smo se bojali. Ne znaš tko je zaražen, tko će se zaraziti pa su i ti kontakti bili smanjeni.“ (Sudionik 2)

Gotovo svi sudionici/ce smatraju kako je podjela oko brige za djecu došla spontano, bez striktnog dogovaranja tko šta radi, te da su se izmjenjivali tko je kad mogao i imao vremena s obzirom na posao. Ipak jedan sudionik i sudionica izjavili su kako su se u lockdownu morali konkretno dogovoriti tko će kada brinuti o djeci, a to je bilo nužno zbog poslovnih zadataka i lošeg funkcioniranja cijelog kućanstva prije dogovora:

„Nakon dva tjedna smo se dogovorili sve kako ćemo. Prva dva tjedna je bio baš rat.“ (Sudionik 5)

„Da tu smo se baš dogovorili tko kad preuzima zbog posla.“ (Sudionica 4)

Sudionici/ce izražavaju zadovoljstvo podjelom oko brige za djecu koja je postojala za vrijeme lockdowna, ali i u razdoblju prije i poslije. Oni koji su izrazili nezadovoljstvo navode razloge kao nedovoljna uključenost partnera i tadašnja situacija s Covid-om koja je potaknula nezadovoljstvo koje se prenijelo na ostale aspekte života:

„Ja nekak kažem žene, mama uvijek više čuje. Gdje je drama tu je mama. Kad su bolesni, kad ne spava mama odrađuje, mama čuje, mama po noći svaki šum čuje. Tata on može dobro spavati i super je, ali ja čujem sve. I recimo, šta ja znam, i razlika je. A tata kad se bavi onda ono ide igra, drugačije. Uloge imamo jednostavno.“ (Sudionica 1)

„Znači ja sam s njime bila za školu i to je stvarno bio zahtjevno.“ (Sudionica 7)

„A kažem opet, nismo bili zadovoljni tada s ničim zbog cijele situacije.“ (Sudionica 12)

Na pitanje o idealnoj podjeli oko brige za djecu odgovori su se većinom odnosili na to da sudionice smatraju da se njihovi partneri trebaju više uključiti i provoditi više vremena s djecom, da više toga rade zajedno. Isto su izjavili i neki muški sudionici, točnije izjavili su kako bi voljeli imati više vremena za djecu i smatraju kako je idealno da partneri dijele sve obaveze oko djece. Ovdje, za razliku od kućanskih poslova, neki od muških sudionika shvaćaju da se trebaju više uključiti, no i dalje svi odgovori i sudionika

i sudionica idu u smjeru samo više provođenja vremena s djecom i nekako naglasak na igru, a manje na konkretnijim obavezama kao što su pripremanje obroka, spremanje za vrtić/školu, učenje s njima itd.:

„Ali u principu, pošto sam ja više zauzeta s tim kućanskim poslovima i to, bilo bi odlično da on još više s tom djecom, i razgovara i obavljaju neke stvari zajedno, iako možda te stvari mogu djeca sama obavljati. Možda ne bi bilo loše da skupa odraduju. Ja sam tu kao mama uvijek.“ (Sudionica 8)

„Moje idealnije bi bilo da (ime partnera) malo ranije dođe doma i da budemo zajedno više s djecom, jedino to.“ (Sudionica 4)

„Ne dolazi doma na vrijeme, onoliko vremena koliko provodim na poslu ne provodim s djecom. Tako da meni bi idealno bilo da je to barem 50, 50 ako ne i više u stranu obitelji.“ (Sudionik 5)

Isto kao i kod kućanskih poslova, zanimljivo je za primijetiti kako i ovdje sudionici/ce iskazuju nekakvo zadovoljstvo iako su podjelu opisali egalitarnom što nas opet dovodi do pojma deklarativne jednakosti, tj. ne postojanja potpune jednakosti između partnera kada je u pitanju podjela brige oko djece. Također, važno je napomenuti kako se neki od sudionika/ca nisu izjasnili po ovom pitanju, tj. rekli su kako ne znaju kako bi idealna podjela izgledala. Nadalje, kada je u pitanju prilagodba oko brige za djecu sudionici/ce većinom smatraju kako su morali napraviti neku vrstu prilagodbe. Neki od odgovora sudionika/ca su veća organizacija vremena da bi se odradio posao i briga oko djece te prilagodba na to da su svi u svakom trenutku u kući. Najviše se ponavljao odgovor organizacije vremena i prilagođavanja posla potrebama djece i nešto je više sudionica koje su to izjavile:

„Pa radili smo u smislu neke stvari, baš smo se dogovorili kad smo vidjeli da je to uzelo maha i kad smo vidjeli da smo ono stalno angažirani jedno vrijeme dok nismo postavili vremenski sve, da je dijete ono totalno zapostavljeno. I ono da moramo uzeti vrijeme u danu kad ćemo se baviti s njom, kad ćemo otići, imamo tu dvorište, poigrati se, prošetati se kad smo mogli i sve.“ (Sudionica 1)

„Da, kad je bila škola ja bi onda svoj posao odradila poslije. Najčešće je taj dio posla bio da sam ja dosta samostalna u radu, nisam sad povezana direktno puno s drugima i mogu se organizirati onda. Tako da sam se ja njemu prilagođavala nekako taj

posao da odrađujem kad škola završi. I onda je to značilo da ja nekad do navečer neke stvari obavljala.“ (Sudionica 6)

Odgovor koji se također nekoliko puta pojavio, i to kod sudionika/ca s malom djecom, je da su djeca u tom trenutku gledali nešto više crtanih filmova nego što su inače kako bi oni mogli odraditi posao:

„Palili smo puno više crtanih tad. To je puno ljudi radilo tad, znači gledao je jako puno, nažalost, sadržaja jer ne bi stigli. Znači više je televizija tu morala odrađivat nego što smo se mi morali.“ (Sudionik 3)

„Ma davali smo joj i mobitel da gleda crtiće, gledala je stvarno crtiće ko nikada u životu, i na mobitelu, i na televizoru, i na tabletu jer jednostavno nismo imali izbora.“ (Sudionica 12)

Navedene prilagodbe možemo gledati kao strategije koju su sudionici/ce koristili u trenutku lockdowna kako bi uspjeli održati ravnotežu između poslovnih obaveza i brige o djeci. Ovakve prilagodbe nisu spomenute kod kućanskih poslova jer su sudionici/ce većinom izjavili kako im po tom pitanju nije nastupilo neko veće opterećenje što se tiče vremena. Dio strategija balansiranja još će se dodatno analizirati u narednim poglavljima.

5.4.Rad od kuće

Neki od sudionika/ca izjavili su kako im je vrijeme potrebno za obavljanje posla od kuće, ostalo isto kao i kada su radili fizički na poslu, ipak ima i sudionika/ca koji smatraju kako su u lockdownu i radu od kuće radili više. Kada je u pitanju analiza razlika između muškaraca i žena po ovom pitanju nema razilaženja koja bi se primijetila. Jednako su izjavili i da je posao zahtijevao više vremena i da je ostalo isto. Ipak, zanimljivo je da su razlozi većeg opterećenja na poslu koje spominju muški i ženski sudionici različiti. Konkretnije, muškarci su izjavili kako je priroda posla bila takva da je zahtijevala više vremena nego kada su fizički na poslu:

„Tamo samo pregledavanje tih malih kratkih zadataka koji su baš ono jednostavni, ja u školi preletim kroz razred za tri minute, a ovdje mi je trebalo da ne kažem sat i pol, dva.“ (Sudionik 2)

„U školi odradiš tih svojih 6, 7, 8 sati, a od doma smo sigurno radili više. Te zadatke bi davao i navečer i po noći, pa ti dolaze, pa čitaš, pa ispadne da kad imaš slobodnog vremena i ideš to pregledavati da vremenski više trošiš nego normalne nastave.“ (Sudionik 9)

S druge strane, ženske sudionice koje su izjavile da im je rad od kuće oduzimao više vremena kao razlog su navele da im je u tom trenutku sve bilo isprepleteno i da posao nisu radile u kontinuitetu nego bi se razvuklo kroz cijeli dan:

„Jako teško je bilo postaviti granice u smislu nekakvih vremenskih okvira, jer je to izgledalo doslovno ono nekad od 0-24 mi se činilo. U to vrijeme nam je curica bila vrtičke dobi i isto su bili kod kuće, tako da je bilo dosta teško to uskladiti.“ (Sudionica 1)

„To je sve toliko bilo isprepleteno da čovjek ne može direktno reći. Znači ono imaš ručak i svi smo doma, pa nastavljam taj neki dio raditi, pa se pokušavam organizirati ako imam nešto za obaviti s kolegama, telefonske pozive s inženjerima, onda razgovaram prijepodne s njima. Imam osjećaj da sam radila više ono nego prije.“ (Sudionica 6)

Što sto se tiče produktivnosti više sudionika/ca je izjavilo kako nisu bili produktivniji prilikom rada od kuće. Neki tvrde kako im je produktivnost jednaka radili od kuće ili ne. U ovom slučaju nema razlike u percepciji muškaraca i žena u uzorku:

„Pa mislim čak da kaj se produktivnosti tiče mislim da smo na poslu bili produktivniji. Ovdje nekako si sam u sobi, radiš što taj tren imaš i to odradiš i onda ono baš si van svega, opet do sljedećeg poziva dok se ne javim baš sam odsutan kao da nisam na poslu.“ (Sudionik 7)

„Tako da meni osobno puno više odgovara iz ureda. Ne zbog količine posla, jednako sam produktivan i tu.“ (Sudionik 2)

Ipak, dio sudionika/ca smatraju kako su bili produktivniji prilikom rada od kuće. Sudionici/ca tvrde kako su se u tom trenutku morali bolje organizirati, da bi sve funkcioniralo što je rezultiralo većom produktivnošću:

„Možda je čovjek čak i produktivniji kad znaš da moraš to odraditi u tom i tom roku i nemaš druge. Kad si ti na poslu onda ono malo imaš kao nekakvog lufta odmora, opušten si drugačije je.“ (Sudionica 6)

„Ja sam čak na kraju zadovoljan svojom produktivnošću, samim time što me to odsustvo primoralo da budem više sistematičniji. Ja sam bio, mogu reći čak, najefikasniji bezobzira što sam bio od doma jer kad te nešto primora onda se moraš prilagodit, a već sam se prilagođavao i nije bilo kompromisa, moralo je biti savršeno da bi funkcioniralo.“ (Sudionik 5)

Većina sudionika/ca izjavila je kako prije lockdowna nije imala iskustvo rada od kuće. Ipak, nekoliko sudionika/ce izjavili su kako su imali iskustvo rada od kuće i prije lockdowna, te navode kako im je to iskustvo u nekoj mjeri pomoglo za vrijeme lockdowna jer su donekle znali što očekivati pošto im rad od kuće nije bio potpuna nepoznanica kao ostalima. Na pitanje o tome kakvo im je bilo iskustvo rada od kuće dio sudionika/ca izjavilo je kako im je to iskustvo više negativno. Izjavili su kako je to zbog prirode posla ili im je jednostavno bilo teže raditi od kuće, a nekolicina spominje i kako im je teže zbog nedostatka komunikacije uživo s kolegama s posla:

„Negativno. Pa za moj predmet isključivo negativno zato što nema tog kontakta između učitelja i djece. Znači ja kad sam na satu u razredu, ja njih moram animirati da bi se oni trgnuli da bi mi napravili nekakav rezultat.“ (Sudionik 2)

„A opet sa strane posla mi je ajmo reć teže jer je teže komunicirat s ljudima nego oči u oči. Barem meni.“ (Sudionik 5)

Također, spominju i kako je prisustvo djece u kući tijekom cijelog radnog dana dodatan izazov, kako zbog potrebe za brigom oko njih, kako zbog toga što su znali ometati tijekom radnog vremena:

„Ne znam što se tiče samog rada od doma kad smo bili svi četvero doma i stalno se netko čuje, nemam mira. S obzirom kakav posao radi da razgovaram cijelo vrijeme s ljudima jer radim na help desku, ljudi zovu i onda moraš razgovarat, moraš neki mir imat.“ (Sudionik 7)

„Ja nisam tip osobe koja može raditi od kuće, meni je potrebno da ja odem, zatvorim svoja vrata stana, odradi svoj posao, da se vratim u svoj stan i zaključim s time svoj radni dan. Sada u lockdownu to nisam imala, ne možete Vi tako raditi, ja se taman uključim i odjednom mama, mama, mama, pa opet stanete, pa dok opet krenete, pa zovete supruga da li on može uletiti, pa se on dere da ne može ni on sada... Mislim kad je dijete u vrtiću, to je nešto sasvim drugačije.“ (Sudionica 12)

S druge strane, kada su u pitanju pozitivne strane rada od kuće, sudionici/ce nemaju toliko jednolične odgovore, tj. navodili su razne razloge. Tako je nekima plus što imaju više vremena za obitelj i kućanske poslove, fleksibilnost, neki napominju dodatno vrijeme koje je inače odlazilo na putovanje do posla i natrag, dok neki smatraju kako su imali više vremena za djecu. Ipak zajedničko je svima što smatraju da su radom od kuće stekli dodatno vrijeme, jedino je razlika na što su to vrijeme utrošili:

„Pa ja mogu reći da je meni to odgovaralo jer sam imala osjećaj da sam puno fleksibilnija. Mogla sam obaviti i kućanske poslove, uštedjela sam vrijeme da se odvezem, dovezem, da se spremim i to... Jednostavno za mene je to bio vrlo dobar balans.“ (Sudionica 10)

„Pa meni jako dobro, na primjer, kasnije sam morala ustati, nisam se morala spremati, šminkati se, nisam morala ranije odlaziti na posao, nisam trošila gorivo, nisam trčala po marendu prije posla...“ (Sudionica 8)

„Moram priznati da je meni osobno zbog ovoga što sam rekao već, da sam više vremena provodio s djecom.“ (Sudionik 5)

U našem uzorku muškarci opisuju rad od kuće kao negativno iskustvo, dok žene više na to gledaju kao pozitivno iskustvo te navode razloge za to. Također, zanimljivo je za napomenuti kako neki sudionici/ce napominju važnost postojanja dovoljno prostora unutar kuće, te je nekima taj nedostatak otežao cijelo iskustvo, dok je nekima postojanje dovoljnog broja soba i mogućnost fizičkog odvajanja dodatno pomogla:

„Bili smo sretni jer svatko ima svoju sobu, svoju prostoriju, to je bilo toliko nevjerojatno važno. Možda bi nam bilo puno teže, a ovak imamo svatko svoj prostor tako da smo se fizički odijelili.“ (Sudionica 6)

5.5. Balans privatnog i poslovnog

Sudionici i sudionice odgovarali su na konkretno postavljena pitanja što se tiče balansa privatnog i poslovnog, no i odgovori na ostala pitanja u intervjuima isprepletana su problematikom balansa privatnog i poslovnog, a neki od njih navedeni su i ranije u radu. Već kod pitanja o brizi za djecu neki su napomenuli kako im je u lockdownu navedeno zahtijevalo nešto više vremena nego inače, te kako im je to bilo zahtjevnije uz

posao. Također, djeca su navođena kao čest razlog negativnog iskustva rada od kuće, točnije boravak djece u kući dok traje rad od kuće. Na temelju ovoga zaključujemo kako je prilikom lockdowna nekim sudionicima/ama bilo izazovno uskladiti privatnu i poslovnu sferu. Ispostavilo se kako kućanski poslovi, kao dio privatne sfere, nisu navođeni od strane sudionika/ca kao segment koji je ometao poslovne zadatke tijekom lockdowna i obratno. Kada je u pitanju balans privatnog i poslovnog, moramo primijetiti kako nema posebnog obrasca koji bi smo mogli uočiti za žene i muškarce, tj. da su u svojim odgovorima opisali drugačije strategije balansiranja privatne i poslovne sfere. Odgovori i objašnjenja koja su davali na ovu temu su relativno slični. Gotovo svi sudionici/ce izjavili su kako je bilo izazovno, a nekima i nemoguće, održati balans između privatnog i poslovnog. Neki od sudionika/ca objašnjavaju kako je neravnoteža postojala na početku lockdowna te na posljertku prešla u ravnotežu, dok drugi govore kako im je u cijelom periodu bilo izazovno držati ravnotežu. Među njima, postoje oni koji su izjavili kako je neravnoteža prevagnula na stranu privatnog, odnosno da su privatne obaveze tj. djeca, zahtijevala više vremena nego posao:

„To je sve toliko bilo isprepleteno da čovjek ne može direktno reći. Znači ono imaš ručak i svi smo doma, pa ne znam nastavljam taj neki dio raditi, dok je traje ta neka nastava i to, onda radim sa sinom za školu. Prilagođavala sam posao njemu i odrađivala ga kasnije.“ (Sudionica 6)

„Ne možeš ti djeci objasniti da ti nisi sad dostupan. Ako su oni blizu doma ti ne možeš, prekinut će te barem 5, 6 puta. Kao ništa nije dramatično, ali u nekim danima je pogotovo ako imaš neki stvarno bitan rok i treba to završiti i onda bi mi se dogodilo da kao taj dan vidim da sam izgubio previše vremena i onda tek kad djeca zaspu, tj. u tom trenutku samo (ima prvog djeteta), i uglavnom onda tek kad svi zaspu onda bi ja još sjeo i odradio dva tri sata.“ (Sudionik 3)

Ipak, bilo je i onih koji smatraju kako je posao taj koji je zahtijevao više vremena u tom trenutku i prevagnuo nad privatnom sferom, što je rezultiralo ravnotežom:

„Na obiteljske obaveze su utjecale poslovne jer sam uvijek bio dostupan na poslu, kada radiš od doma nema onoga sada ne radim ništa, sada sam kući, nego sam uvijek dostupan.“ (Sudionik 11)

„Jako teško je bilo postaviti granice u smislu nekakvih vremenskih okvira, jer je to izgledalo doslovno ono nekad od 0-24 mi se činilo. Tako da nekad imam osjećaj da

sam bila baš razapeta, evo možda i taj termin. Imam osjećaj ponekad da samo i naše dijete zapostavili, koje smo dali da bulji u crtiće.“ (Sudionica 1)

Iz navedenoga vidimo kako je u trenutku lockdowna sudionicima/ama bilo izazovnije balansirati između ove dvije sfere. Upravo na ovim primjerima vidimo teoriju sukoba uloga tj. uočava se kako je kod naših sudionikadošlo do međusobnog sukoba dviju nespojivih uloga, a to su privatna i poslovna, što je onda rezultiralo neravnotežom. Zanimljivo je, kako smo vidjeli, da je u našem uzorku bilo i muškaraca koji su izjavili kako imaju osjećaj da ih je posao odvlačio od privatnoga, iz čega vidimo kako su i muški ispitanici primijetili kako ne odvajaju dovoljno vremena i nisu dovoljno uključeni u brigu oko djece. To je u jednu ruku suprotno od nekih nalaza koje smo naveli u pregledu literature, gdje smo saznali da muškarci često imaju osjećaj da se ne daju dovoljno na poslu dok privatni dio i brigu o djeci zapostavljaju. Isto tako u uzorku imamo i sudionica koje su napomenule kako im je obiteljska uloga uzimala više vremena i da su imale osjećaj da su zapostavile posao te su ga odrađivale nekada i u noćnim satima. Ipak, kao što smo već napomenuli, sudionici/ce navode kako im je samo bilo potrebno neko vrijeme kako bi se stvorio balans. Tako saznajemo da su neki jednostavno odredili prioritete i na taj način sebi stvorili balans, neki navode kako je bila potrebna dobra organizacija i jednostavno navikavanje na cijelu novonastalu situaciju. Zanimljivo je napomenuti kako su neki muški sudionici spomenuli upravo određivanje prioriteta, i u ovom slučaju djeca su bila taj prioritet koji je prevagnuo nad poslom, tj. odlučili su kako je posao manje bitna stavka u životu te da žele više vremena odvajati na obitelj i djecu:

„Morali smo se dogovoriti u početku, dok se nismo dogovorili više je utjecalo na privatno. Kasnije se to prebacilo jer smo shvatili da u životu ako izgubiš poslovno najgore što se može desiti je da dobiješ otkaz, a u životu ako izgubiš dijete onda su ti malo veći problemi. Djeca su u svakom slučaju prioritet i sve smo prilagođavali njima“ (Sudionik 5)

Kod strategija balansiranja privatnog i poslovnog ne uočavaju se drugačije strategije koje su iznijele žene i koje su iznijeli muškarci iz našeg uzorka. Može se primijetiti iz odgovora sudionika i sudionica da su do balansa došli zajedno sa svojim partnerima kroz dogovor i organizaciju:

„E sad, (ime partnerice) i ja smo imali tu sreću da samo uspjeli to izbalansirat, kao što sam rekao ili sam ja uskakao ili je (ime partnerice) uskakala ili smo kad baš

nikako nije moglo drugačije onda bi upalili neki crtani tako da je to prošlo bezbolno.“
(Sudionik 2)

„A mislim sve je uvijek stvar organizacije, sve ćete napraviti samo je stvar posvećenosti i šta je u tom trenutku prioritet.“ (Sudionica 6)

Iako smo došli do ovakvog zaključka, mogućnost postojanja deklarativne jednakosti koja je vidljiva kod segmenta zadovoljstva podjelom kućanskih poslova i brige oko djece, dovodi u pitanje ovakav zaključak i navodi na propitkivanje istoga. Ipak, zanimljivo je za primijetiti kako su žene koristile termine kao 'razapeta', 'stres i nervoza', 'našpanan', 'izazovno', 'velika razina stresa', dok muški sudionici u opisivanju tadašnje situacije i balansa, odnosno neravnoteže, privatnog i poslovnog nisu koristili ovakve termine. Može se primijetiti kako je upotreba riječi za opisivanje stanja nešto drugačija kod muških i ženskih sudionika, što može ukazivati na to da je ženama ipak bilo izazovnije za balansirati ove dvije sfere te da su imale više obaveza u tom trenutku od muškaraca u uzorku.

5.6.Ograničenja istraživanja i preporuke

Jedno od glavnih ograničenja ovog istraživanja je trenutak provedbe istraživanja i to zbog više razloga. Vremenski odmak od lockdowna (ožujak, 2020.) koji je bitan za istraživanje, pa do srpnja, 2023. kada je istraživanje provedeno, je velik te se zbog toga neki sudionici nisu mogli prisjetiti nekih situacija, primjera i teže su odgovarali na neka od postavljenih pitanja. Isto tako da se naslutiti da je vremenski odmak utjecao i na percepciju sudionika stvarnog stanja kakvo je bilo u tom trenutku. To potvrđuje i komentar nekih sudionika/ca da bi im odgovori možda bili drugačiji, da bi izrazili veće ili manje zadovoljstvo za nešto, imali percepciju da je bilo više ili manje konflikata itd., da je istraživanje provedeno neposredno nakon lockdowna kada im je sve bilo relativno *svježe*. Također, valja napomenuti kako je razdoblje lockdowna s jedne strane dobro razdoblje za proučavanje balansa privatnog i poslovnog, a s druge strane loše. Naime, lockdown je jedinstveno razdoblje pošto su u kućanstvu bili i djeca i oba partnera koja su radila od kuće. Zbog toga imamo dobru podlogu za ispitati je li postojao balans privatnog i poslovnog ili nije, pošto je i privatno i poslovno bilo prisutno na jednome mjestu. No, s druge strane lockdown je prisilio ljude na boravak u kućama, na rad od kuće, i na spajanje

ovih sfera. Dakle, da je riječ o dobrovoljnom radu od kuće oba partnera, možda bi rezultati bili nešto drugačiji od ovih predstavljenih u ovome radu. Upravo ovo je i preporuka za buduća istraživanja koja bi mogla ispitati balans privatne i poslovne sfere prilikom rada od kuće u današnjem kontekstu. Iako je ovaj rad specifičan upravo zbog lockdowna koji je na određen način utjecao na cijelu situaciju balansa privatnog i poslovnog, svakako bi bilo zanimljivo istražiti pozitivne i negativne ishode rada od kuće na balans ove dvije sfere izvan neke izvanredne situacije. Također, nedostatak istraživanja je mali uzorak od 12 sudionika što dovodi do mogućeg ograničenja u varijabilnosti odgovora. Buduća istraživanja na ovu temu mogla bi imati veći uzorak koji je heterogeniji, tj. obuhvaća više različitih pojedinaca s obzirom na stupanj obrazovanja, dob djece, zanimanje, resursi kao što su vrtić i blizina istoga, veličina stambenog prostora, veličina mjesta u kojemu žive, itd., kako bi se dobio bolji uvid u temu. Nadalje, kodiranje prikupljene materije provodila je samostalno provoditeljica istraživanja bez neovisne provjere rezultata do kojih se došlo analizom provedenih intervjua, dakle percepcija i tumačenje odgovora bi potencijalno bilo nešto drugačije.

6. Zaključak

Cilj ovoga rada bio je ispitati balansiranje između privatne/obiteljske i poslovne sfere za vrijeme rada od kuće tijekom pandemije bolesti Covid-19, s naglaskom na rodnom razlikama u strategijama takvog balansiranja. Dakle, istražili smo smatraju li sudionici da je kod njih postojao balans privatnog i poslovnog, i koje strategije su koristili kako bi ga održali ili kako bi do njega došli. Teme koje su obuhvaćene ovim istraživanjem tiču se privatne i poslovne sfere. Privatna sfera odnosi se na podjelu kućanskih poslova i podjela brige oko djece, dok se poslovna sfera odnosila na rad od kuće. Ove dvije teme povezanu su kroz koncept balansa između privatnog i poslovnog. Navedene istraživačke teme proizašle su iz teorijskih okvira i ishoda dosadašnjih istraživanja koje smo predstavili u uvodu i teorijskom dijelu rada.

Istraživanje je pokazalo kako sudionici i sudionice podjelu kućanskih poslova za vrijeme lockdowna opisuju egalitarnom, te navode kako nije bilo promjene kada je u pitanju podjela. Gotovo svi sudionici/ce izjavili su kako je podjela poslova spontana. Vrijeme potrebno za obavljanje kućanskih poslova također je većini ostalo nepromijenjeno u odnosu na razdoblje prije i poslije lockdowna. Zaključujemo kako u

našem uzorku lockdown nije uzrokovao promjene po pitanju podjele kućanskih poslova i vremena potrebnog za obavljanje istoga. Ipak, kada je u pitanju zadovoljstvo podjelom kućanskih poslova sudionici i sudionice su dali su različite odgovore, točnije muškarci su izražavali zadovoljstvo podjelom u lockdownu, dok su žene nezadovoljstvo, bez obzira kakva podjela kućanskih poslova je u tom trenutku bila prisutna. Pokazalo se da sudionici/ce idealnom podjelom smatraju zajedničku suradnju partnera, sudjelovanje kako tko može, davanje maksimuma od svake strane, angažiranje dodatne pomoći, ali i sa strane nekih sudionica veća uključenost partnera.

Za razliku od kućanskih poslova, za podjelu oko brige za djecu tijekom lockdowna sudionici/ce podjelu također opisuju kao egalitarnu, ali ipak se primjećuje da na ovom polju postoji više jednakosti nego kod kućanskih poslova, te svi smatraju kako po tom pitanju nije bilo promjene. No, zanimljivo je kada je u pitanju vrijeme potrebno za brigu oko djece u lockdownu, sudionici/ce nisu davali jednake odgovore kao što je to bilo kod kućanskih poslova, već je dio rekao kako im je u lockdownu bilo potrebno više vremena, dok je ostatak izjavio da je i to ostalo nepromijenjeno. Oni koji smatraju da im je u lockdownu više vremena odlazilo na djecu, roditelji su male djece. Zaključujemo kako bitan faktor za vremensko opterećenje, kada je u pitanju briga o djeci, dob djeteta. Dakle, oni s mlađom djecom osjetili su promjenu stupanjem lockdowna na snagu. Također, istraživanje je pokazalo kako dio sudionika/ca u lockdownu nije imala dodatnu pomoć oko brige za djecu, na koju su neki od njih do tada navikli. Slično kao i kod kućanskih poslova, pokazalo se da gotovo svi sudionici/ce dogovor oko brige za djecu opisuju kao spontan. Sukladno tome, istraživanje je pokazalo kako su sudionici/ce zadovoljni podjelom oko brige za djecu, iako je zanimljiv nalaz da su nezadovoljstvo izrazile većinom žene. Zanimljivo je također da se kod idealne podjele većinom pojavljivao odgovor koji uključuje veću uključenost partnera, ali i da se sve odrađuje u suradnji.

Rad od kuće većinom nije oduzimao više vremena sudionicima/cama. No, žene koje su izjavile da im je oduzimalo više vremena objašnjavaju kako je to zbog isprepletenosti svega u tom trenutku, dok muškarci govore kako je to zbog prirode posla. Primjećuje se kako muškarci i žene u uzorku navode različite razloge povećanja radnog vremena. Istraživanje je pokazalo i kako sudionici/ce smatraju kako nisu bili produktivniji prilikom rada od kuće, dakle bili su ili manje produktivni ili jednako kao i kada su fizički na poslu. Sukladno tome, sudionici/ce iskustvo rada od kuće većinom opisuju kao negativno, a razlozi su prisustvo djece te lošija komunikacija sa kolegama s posla.

Možemo zaključiti kako je kod nekih spoj povećanja vremena potrebnog za djecu i rad od kuće doveo do negativnog iskustva nekih od sudionika/ca. S druge strane, razlozi pozitivnog iskustva pojavljuju fleksibilnost, više vremena za djecu i općenito privatnu sferu.

Istraživanje je pokazalo kako većina odnos privatnog i poslovnog u lockdownu opisuje kao neuravnotežen. Kao što su nalazi i pokazali, kućanski poslovi nisu ti koji su utjecali na taj balans, već je briga o djeci. Isto tvrde i sudionici/ce koji opisuju kako je teško bilo balansirati između djece i posla. Za jedan dio sudionika/ca neravnoteža je išla na stranu djece, dok je kod nekih na stranu posla. Strategije kojima su se koristili za postizanje tog balansa je dogovor i veća organizacija između partnera, i međusobno pomaganje. Pokazalo se da su neki u lockdownu uspjeli doći do ravnoteže nakon nekog vremena. Po pitanju strategija balansiranja ovih dviju sfera nisu se iskristalizirale veće razlike u objašnjavanju i opisivanju istih.

Vidljivo je da u našem uzorku po dosta segmenata postoji jednakost između muškaraca i žena. Ipak, neki od odgovora sudionika i sudionica daju zaključiti suprotno i navode nas da propitkujemo opise jednakosti koje su nam dali i ukazuju nam na mogućnost postojanja deklarativne jednakosti. Upravo to vidi se na odgovorima na pitanja kao što su zadovoljstvo podjelom kućanskih poslova i brige oko djece te percepcija idealne podjele istoga. No, kada je u pitanju balans privatnog i poslovnog, i muškarci i žene u našem uzorku koriste se sličnim opisima, ali i sličnim strategijama rješavanja neravnoteže. Uzimajući u obzir mogućnost postojanja deklarativne jednakosti i ovaj zaključak treba uzeti s dozom opreza. Ipak možemo reći kako je, unatoč raznim izazovima, prelazak na rada od kuće tijekom lockdowna 2020.godine pokazao otpornost i prilagodljivost pojedinaca, ali i partnera zajedno.

7. Literatura

1. Adisa, T.A., Abdulraheem, I. i Isiaka, S.B. (2019). Patriarchal hegemony: investigating the impact of patriarchy on women's work-life balance. *Gender in Management: An International Journal*, 34(1), 19-33.
2. Adisa, T.A., Aiyenitaju, O. i Adekoya, O.D. (2021). The work–family balance of British working women during the COVID-19 pandemic. *Journal of Work-Applied Management*, 13(2), 241-260. <https://doi.org/10.1108/JWAM-07-2020-0036>
3. Akanji, B., Mordi, C., Ajonbadi, H. i Adekoya, O. (2023). The impact of COVID-19 on the work–life balance of working mothers: evidence from Nigerian academics. *Personnel Review*, 52(3), 703-723. <https://doi.org/10.1108/PR-08-2020-0636>
4. Bourbeau, P. (2011). *The Securitization of Migration: A Study of Movement and Order*. London: Routledge.
5. Brajdić Vuković, M. i Doolan, K. (2021). Očaj i sreća u doba nesreće: raznolikost ženskih doživljaja karantene za vrijeme COVID-19 pandemije. *Sociologija i prostor*, 59 (219), 241-265. <https://doi.org/10.5673/sip.59.0.9>
6. Chauhan, P. (2022). “I Have No Room of My Own”: COVID-19 Pandemic and Work-From-Home Through a Gender Lens. *Gend. Issues* 39, 507–533. <https://doi.org/10.1007/s12147-022-09302-0>
7. Chung, H. i van der Lipper, T. (2020). Flexible Working, Work–Life Balance, and Gender Equality: Introduction. *Social Indicators Research* 151(2), 1-17.
8. Çoban S. (2022). Gender and telework: Work and family experiences of teleworking professional, middle-class, married women with children during the Covid-19 pandemic in Turkey. *Gend Work Organ*, 29(1), 241-255.
9. Craig, L. i Powell, A. (2011). Non-standard work schedules, work-family balance and the gendered division of childcare. *Work, Employment and Society*, 25(2), 274-291. <https://doi.org/10.1177/0950017011398894>
10. Džidić, G. (2021). Sekuritizacija bolesti COVID-19 i sekuritizacijska dilema u Hrvatskoj. *Međunarodne studije*, 21(1), 71-92.
11. Eurofound (2020). *Telework and ICT-based mobile work: Flexible working in the digital age, New forms of employment series*. Publications Office of the European

<https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2020/telework-and-ict-based-mobile-work-flexible-working-in-the-digital-age>

12. Garcia, R. (2021). Exploring the domestic division of labor when both parents are involuntarily working from home: The effects of the UK COVID pandemic. *Gender, Work & Organization*, 29(4), 1065–1081.
<https://doi.org/10.1111/gwao.12796>
13. Greenhaus, J. H. i Beutell, N. J. (1985). Sources and conflict between work and family roles. *Academy of Management Review*, 10(1), 76–88. <http://dx.doi.org/10.5465/AMR.1985.4277352> **22.06.2023.**
14. Greenhaus, J. H., Collins, K. M. i Shaw, J. D. (2003). The relation between work–family balance and quality of life. *Journal of Vocational Behavior*, 63(3), 510–531.
15. Hjálmsdóttir, A. i Bjarnadóttir, V.S. (2021). “I have turned into a foreman here at home”: Families and work–life balance in times of COVID-19 in a gender equality paradise. *Gender Work Organ*, 28, 268-283.
<https://doi.org/10.1111/gwao.12552>
16. Jurković, L. (2020). Uloga sukoba radne i obiteljske uloge te zadovoljstva intimnom vezom u seksualnoj dobrobiti zaposlenih osoba. *Društvena istraživanja*, 29 (4), 621-641. <https://doi.org/10.5559/di.29.4.06>
17. Kulik, L., Shilo-Levin, S. i Liberman, G. (2015). Multiple Roles, Role Conflict, and Sense of Meaning in Life Among Working Parents. *Journal of Career Development*, 42(4), 263–280. <https://doi.org/10.1177/0894845314559428>
18. Martucci, S. (2023). He’s Working from Home and I’m at Home Trying to Work: Experiences of Childcare and the Work–Family Balance Among Mothers During COVID-19. *Journal of Family Issues*, 44(2), 291–314.
<https://doi.org/10.1177/0192513X211048476>
19. Martucci, S. (2023). He’s Working from Home and I’m at Home Trying to Work: Experiences of Childcare and the Work–Family Balance Among Mothers During COVID-19. *Journal of Family Issues*, 44(2), 291–314.
<https://doi.org/10.1177/0192513X211048476>
20. Rafnsdóttir, G.L. i Heijstra, T.M. (2013). Balancing work–family life in academia: the power of time. *Gender, Work and Organization*, 20(3), 283-296.

21. Reimann M, Peters E, Diewald M. (2022). COVID-19 and Work-Family Conflicts in Germany: Risks and Chances Across Gender and Parenthood. *Frontiers in Sociology*, 6.
22. Seierstad, C. i Kirton, G. (2015). Having it all? Women in high commitment careers and work–life balance in Norway. *Gender, Work and Organization*, 22(4), 390-404.
23. Sullivan, C. i Lewis, S. (2001). Home-based telework, gender, and the synchronization of work and family: Perspectives of teleworkers and their Co-residents. *Gender, Work and Organization*, 8(2), 123–145.
24. Van der Lippe, T., Van Breeschoten, L. i Van Hek, M. (2019). Organizational Work–Life Policies and the Gender Wage Gap in European Workplaces. *Work and Occupations*, 46(2), 111–148. Preuzeto s <https://doi.org/10.1177/0730888418791652>
25. Van der Lippe, T., Van Breeschoten, L., & Van Hek, M. (2018). Organizational work–life policies and the gender wage gap in European workplaces. *Work and Occupations*. <https://doi.org/10.1177/0730888418791652>.
26. Waismel-Manor, R., Wasserman, V. i Shamir-Balderman, O. (2021). No Room of her Own: Married Couples’ Negotiation of Workspace at Home During COVID-19. *Sex Roles* 85, 636–649. <https://doi.org/10.1007/s11199-021-01246-1>

8. Sažetak

Ovaj rad bavi se temom balansa privatne i poslovne sfere tijekom rada od kuće za vrijeme lockdowna, a naglaskom na rodnim razlikama. Tematskom analizom transkripata intervjua dobili smo uvid u iskustva sudionika i sudionica tijekom lockdowna i rada od kuće. Rezultati su pokazali da među sudionicima postoji egalitarna podjela kada su u pitanju kućanski poslovi i briga o djeci. Na oba područja nije bilo promjene u odnosu na razdoblje prije i poslije lockdowna. Za rad od kuće i kućanske poslove sudionici izjavljuju kako je vrijeme potrebno za obavljanje navedenog ostalo nepromijenjeno, no neki od sudionika izjavili su kako im je na brigu o djeci odlazilo više vremena. Dio sudionika smatraju kako je postojala neravnoteža privatne i poslovne sfere za vrijeme lockdowna. Ipak istraživanje je pokazalo kako su sudionici neravnotežu prevladala većom organizacijom i dogovorom s parterom ili partnericom. Nema vidljivih rodnih razlika u strategijama balansiranja. Možemo reći kako je lockdowna pokazao otpornost i prilagodljivost pojedinaca, ali i partnera zajedno.

Ključne riječi: rad od kuće, balans privatno-poslovno, rodne razlike, lockdown

Abstract

This paper deals with the topic of the work-life balance while working from home during the lockdown, with an emphasis on gender differences. Through the thematic analysis of the interview transcripts, we gained insight into the experiences of the participants during the lockdown and working from home. The results showed that there is an egalitarian division among the participants when it comes to household chores and childcare. In both areas, there was no change compared to the period before and after the lockdown. For working from home and household chores, the participants stated that the time needed to do the above remained unchanged, but some of the participants stated that they spent more time on childcare. Therefore, some of the participants believe that there was an imbalance between the private and business spheres during the lockdown. However, the research showed that the participants overcame the imbalance with greater organization and an agreement with their partner. There are no visible gender differences in balancing strategies. We can say that the lockdown showed the resilience and adaptability of individuals, but also of partners together.

Keywords: work from home, work-life balance, gender differences, lockdown